

Vervolg over het Laatste Oordeel en over de Geestelijke Wereld

Vervolg

Over het Laatste Oordeel

en

Over de Geestelijke Wereld

door

Emanuel Swedenborg.

Oorspronkelijk door hem in het Latijn geschreven
en in 1763 te Amsterdam uitgegeven met den titel:

CONTINUATIO DE ULTIMO JUDICIO ET DE MUNDO SPIRITUALI.
AMSTELODAMI MDCCLXIII

Eerste Nederlandsche Vertaling.

Vertaling (1916) in opdracht van het Swedenborg Genootschap.

Werken van EMANUEL SWEDENBORG in Nederlandsche Vertaling.

Over den Hemel en zijne wonderen en over de Hel naar hetgeen gezien en gehoord is, door Em. Swedenborg, met portret en biografie, 500 blz. gebonden	<i>f</i>	1,90
Over het Nieuwe Jeruzalem en zijne hemelsche Leer als geopenbaard uit den hemel	<i>f</i>	0,40
Over de gemeenschap tusschen Ziel en Lichaam, met een uitvoerig aanhangsel van den Vertaler over Swedenborg's beteekenis in Wetenschap en Philosophie, 160 blz.	<i>f</i>	0,90
De Goddelijke Drieëenheid verklaard uit de Belijdenis van Athanasius	<i>f</i>	0,40
De Wetten der Goddelijke Voorzienigheid in de zaligmaking van den mensch	<i>f</i>	0,60
Over Schepping van Dieren en Planten	<i>f</i>	0,25
Over de Alomtegenwoordigheid en Alwetendheid Gods	<i>f</i>	0,20
Over de wederkomst des Heeren in Uittreksels uit verschilende werken	<i>f</i>	0,20
De Leer van het Nieuwe Jeruzalem over den Heer	<i>f</i>	0,90
De Leer van het Nieuwe Jeruzalem over de Heilige Schrift	<i>f</i>	0,90
De Leer des Levens voor het Nieuwe Jeruzalem uit de voorschriften der Tien geboden	<i>f</i>	0,60
De Leer van het Nieuwe Jeruzalem over het Geloof	<i>f</i>	0,40

Zie verder pag. 3 van het omslag.

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Vervolg

Over het Laatste Oordeel

en

Over de Geestelijke Wereld

door

Emanuel Swedenborg.

Oorspronkelijk door hem in het Latijn geschreven
en in 1763 te Amsterdam uitgegeven met den titel:

CONTINUATIO DE ULTIMO JUDICIO ET DE MUNDO SPIRITUALI.
AMSTELODAMI MDCCLXIII

Eerste Nederlandsche Vertaling.

ACADEMY OF THE NEW CHURCH
BRYN ATHYN. PA.
U. S. AMERICA.
1916.

Inhoud

- I. DAT HET LAATSTE OORDEEL IS VOLTROKKEN (n. 1-7).
- II. OVER DEN STAAT DER WERELD EN DER KERK VÓÓR HET LAATSTE OORDEEL EN DAARNA (n. 8-13).
- III. OVER HET LAATSTE OORDEEL OVER DE PROTESTANTEN (n. 14-31).
- IV. OVER DE GEESTELIJKE WERELD (n. 32-38).
- V. OVER DE ENGELSCHEN IN DE GEESTELIJKE WERELD (n. 39-47).
- VI. OVER DE HOLLANDERS IN DE GEESTELIJKE WERELD (n. 48-55).
- VII. OVER DE PAUSGEZINDEN IN DE GEESTELIJKE WERELD (n. 56-60).
- VIII. OVER DE HEILIGEN DER PAUSGEZINDEN IN DE GEESTELIJKE WERELD (n. 61-67).
- IX. OVER DE MAHOMEDANEN IN DE GEESTELIJKE WERELD; EN OVER MAHOMED (n. 68-72).
- X. OVER DE AFRIKANEN EN OVER DE HEIDENEN IN DE GEESTELIJKE WERELD (n. 73-78).
- XI. OVER DE JODEN IN DE GEESTELIJKE WERELD (n. 79-82).
- XII. OVER DE KWAKERS IN DE GEESTELIJKE WERELD (n. 83-85).
- XIII. OVER DE MORAVISCHE BROEDERS IN DE GEESTELIJKE WERELD (n. 86-90).

I. Dat het Laatste Oordeel is voltrokken.

1. In een vroeger werkje *Over het Laatste Oordeel* werden de volgende onderwerpen behandeld: Dat het Vergaan van de Wereld niet moet worden verstaan door den dag van het Laatste Oordeel (n. 1-5). Dat de Voortplanting van het Menschelijk Geslacht op aarde nooit zal ophouden (n. 6-18). Dat de Hemel en de Hel uit het Menschelijk geslacht zijn (n. 14-22). Dat allen, die ooit, van het begin der Schepping af, Mensch geboren werden en gestorven zijn, in den Hemel of in de Hel zijn (n. 23-27). Dat het Laatste Oordeel moet gehouden worden waar allen te zamen zijn, dus in de Geestelijke Wereld en niet op aarde (n. 28-32). Dat het Laatste Oordeel gehouden wordt, wanneer het einde der Kerk gekomen is; en dat de Kerk aan haar Einde komt, wanneer er geen Geloof meer is omdat er geene Liefdadigheid is (n. 33-39). Dat alles wat in de Openbaringen is voorgezegd, nu is vervuld (n. 40-44). Dat het Laatste Oordeel is voltrokken (n. 45-52). Over Babylon en hare Verwoesting (n. 53-64). Over den eersten Hemel en zijne Verdwijning (n. 65-72). Over den toekomstigen Staat der Wereld en der Kerk (n. 73-74).

2. Dat er over het Laatste Oordeel hier een vervolg gegeven wordt, geschiedt voornamelijk opdat men wete, wat de staat der wereld en der Kerk was vóór het laatste oordeel, en wat de staat der wereld en der Kerk na dat oordeel geworden is; en ook hoe het laatste oordeel over de Protestanten voltrokken werd.

3. De algemeene opinie in de Christelijke wereld is, dat de geheele, voor het oog zichtbare hemel, en de geheele door menschen bewoonde aarde, ten dage van het laatste oordeel zullen vergaan, en dat er in hunne plaats een nieuwe hemel en eene nieuwe aarde zal ontstaan; en dat dan de zielen der menschen hunne lichamen weder terug krijgen, en zoo de mensch weer mensch zal worden als te voren. Deze opinie werd eene zaak des geloofs doordat het Woord niet anders dan naar zijnen letterlijken zin werd verstaan, en ook niet anders kon worden verstaan, vóór dat de geestelijke zin daarvan was ontbloot; en ook nog doordat velen het geloof hadden aangenomen, dat de ziel alleen eene door den mensch uitgeblazen adem is, en dat geesten van eene zelfde substantie waren als de wind, evenals de engelen. Zoolang men geen beter begrip had over zielen, en over geesten en over engelen, kon men ook over het laatste oordeel niet anders denken. Wanneer men echter begint te verstaan, dat een mensch ook mensch is na zijn dood, op dezelfde wijze als hij in de wereld mensch was, alleen met dit onderscheid, dat hij dan bekleed

is met een geestelijk lichaam en niet langer met een natuurlijk lichaam zooals vroeger; en dat het geestelijke lichaam, voor hen, die geestelijk zijn er evenzoo uitziet als het natuurlijke lichaam voor hen die natuurlijk zijn, dan kan het ook in het verstand opkomen, dat het laatste oordeel niet in de natuurlijke wereld komen zal, maar in de geestelijke wereld; want in die wereld zijn alle menschen bij elkander, die ooit geboren werden en gestorven zijn.

4. Wanneer dit met het verstand wordt begrepen, dan kunnen ook de ongerijmde gedachten worden verdreven, waartoe een mensch anders zoude kunnen vervallen over den staat van zielen na den dood, over hare wedervereeniging met vergane lichamen, over de vernietiging van het geschapen heelal, dus over het laatste oordeel. Over den staat der zielen na den dood kunnen de volgende ongerijmde gedachten gekoesterd worden: dat een mensch dan is als een adem, of als de wind, of als ether, het zij zwevende in de lucht, het zij verblijvend in eene plaats, maar in een *Men weet niet waar*, dat men een *Ergens* noemt; en dat hij niet ziet, wijl hij geen ongen heeft, niet hoort wijl hij geen oores heeft, niet spreekt wijl hij geen mond heeft, dus blind doof en stom is, en voortdurend in de verwachting, die niet anders dan droevig zijn kan, dat hij de functie zijner ziel, waardoor hij alle genoegens van zijn leven heeft, niet meer terug krijgt, dan in den dag van het laatste oordeel; en dat in eenen zelfden ellendigen staat de zielen zijn van alle menschen, van het begin der schepping af, en dat zij, die vijftig of zestig eeuwen geleden leefden, nog altijd op dezelfde wijze in de lucht zweven of in het *Ergens* verblijven in afwachting van het oordeel; en nog andere zulke beklagenswaardigheden.

5. Zoo zijn er nog andere ongerijmheden, die iemand, niet wetende dat een mensch na den dood mensch is, als te voren, zich over het vergaan der wereld denken kan; zij gelijken op de reeds genoemden en zijn even talrijk. Wanneer hij echter weet, dat de mensch na zijn dood niet een adem of een wind is, maar dat hij een geest is, en een engel in den hemel, indien hij goed geleefd heeft, en dat geesten en engelen menschen zijn in een volmaakten vorm, dan kan hij over den staat des menschen na den dood, en over het laatste oordeel, met verstand denken, en niet uit een geloof zonder verstand, waaruit niets anders dan louter overleveringen voortvloeien; en ook kan hij dan door zijn verstand met zekerheid tot het besluit komen, dat het laatste oordeel, waarover in het Woord in voorzeggingen wordt gesproken, niet in de natuurlijke wereld zal plaats hebben, maar in de geestelijke wereld, waar alle menschen bij elkander zijn; en ook verder, dat het laatste oordeel, wanneer het gehouden wordt, met het oog op het geloof in het Woord moet worden geopenbaard.

6. Verdrijf van u het denkbeeld over de ziel als een adem, en denk dan over uw eigen staat, of over den staat uwer vrienden of ook over den staat uwer kinderen na den dood; denkt gij dan niet, dat gij als mensch zult voortleven, en dat zij dat eveneens zullen doen? En omdat er zonder zintuigen geen leven bestaat, dat leven mag heeten, kunt gij niet anders denken dan dat zij ook zullen zien, hooren, en spreken. Hetzelfde doen ook zij, die lijkredenen schrijven over de afgestorvenen; want zij plaatsen hen in den hemel te midden van engelen, in witte kleeden en in paradijzen. Maar wanneer gij later terugvalt in het denkbeeld, dat de ziel een adem is, en dat zij met hare zintuigen eerst na het laatste oordeel weer zal leven, zoudt gij dan niet krankzinnig kunnen worden door de gedachte, “wat zal er van mij worden? waar zal ik in dien tusschentijd wezen? in de lucht zweven, of wel wachten in het Ergens? Toch leeren mij mijn Voorgangers, dat ik na mijn dood onder de gelukzaligen komen zal, indien ik goed geloofd en goed geleefd heb”. Geloof daarom, zooals de waarheid is, dat gij na den dood een mensch zult wezen zooals voor dien tijd; alleen met het onderscheid dat er tusschen het natuurlijke en het geestelijke is. Zoo denken ook allen die aan een eeuwig leven gelooven, en niets weten van de overleveringen aangaande de ziel, die alleen op onderstellingen berusten.

7. Uit hetgeen tot dusverre gezegd werd, is het duidelijk, dat het laatste oordeel niet in de natuurlijke wereld, maar in de geestelijke wereld kan geschieden. Dat het ook in die wereld plaats gehad heeft, kan men zien uit hetgeen in een vroeger werkje *Over het Laatste Oordeel* (n. 45-72), uit eigen aanschouwing werd medegedeeld, en daarenboven uit hetgeen nu volgt, waarin over het oordeel over de Protestanten uit eigen aanschouwing zal worden gesproken. Hij die acht geeft kan dat ook zien uit de nieuwe dingen, die over den hemel, over het Woord en over de Kerk, thans worden geopenbaard. Welk mensch zoude zulke dingen uit zich zelf kunnen voortbrengen?

II. Over den Staat der Wereld en der Kerk vóór het Laatste Oordeel en daarna.

8. Dat het laatste oordeel in de geestelijke wereld werd voltrokken, blijkt uit hetgeen hierboven werd gezegd; opdat men echter iets wete over den staat der wereld en der Kerk vóór dat Oordeel en daarna, is het noodzakelijk dat men eerst het volgende wete:

- (1) *Wat er wordt verstaan door den “eersten Hemel” en door de “eerste Aarde” die waren voorbijgegaan (Openb. 21: 1).*
- (2) *Wie en wat zij waren, die zich in den eersten Hemel en op de eerste Aarde bevonden.*
- (3) *Dat, vóór de Voltrekking van het laatste Oordeel over hen, de Gemeenschap tusschen den Hemel en de Wereld, en dus ook tusschen den Heer en de Kerk voor een groot deel onderbroken was geweest.*
- (4) *Dat na het laatste Oordeel die Gemeenschap werd hersteld.*
- (5) *Dat daarom, na het laatste Oordeel en niet vroeger, de Openbaringen voor de Nieuwe Kerk gegeven werden.*
- (6) *Dat de staat der Wereld en der Kerk vóór het laatste Oordeel was als de Avond en de Nacht; maar na dat Oordeel als de Morgen en de Dag.*

9. (1) *Wat er wordt verstaan door den “eersten Hemel” en de “eerste Aarde”, die waren voorbijgegaan, waarover in de Openbaringen gesproken wordt (Kap. 21: 1).* — Door den “eersten hemel” en de “eerste aarde” wordt daar niet verstaan, de hemel welke voor de oogen der menschen in de wereld zich vertoont, en ook niet de aarde waarop de menschen wonen en er wordt ook niet door verstaan de de eerste hemel waarin allen zich bevinden, die vanaf het begin der schepping goed leefden; maar daardoor worden verstaan verzamelingen van geesten, die zich tusschen den hemel en de hel eene soort van hemel hadden gemaakt: en omdat alle geesten en engelen, evenals de menschen op eene aarde wonen, daarom worden die verzamelingen onder den “eersten hemel” en de “eerste aarde” verstaan”. Dat die hemel en die aarde voorbijgingen, heb ik gezien, en uit die aanschouwing beschreven in het werkje *Over het Laatste Oordeel* (n. 45-72).

10. (2) *Wie en wat zij waren, die zich in den eersten Hemel en op den eerste Aarde bevonden,* werd in het werkje *Over het Laatste Oordeel* beschreven; maar omdat op de kennis van wie en wat zij waren, het begrip van hetgeen volgt berust, daarom zal daarvan ook hier gesproken worden. Allen die zich

onder den hemel hadden verzameld, en in verscheidene plaatsen zich zelven iets als hemelen hadden gevormd, wat zij, dan ook hemelen noemden, waren met de engelen der onderste hemel verbonden, evenwel alleen wat hunne uiterlijke dingen betreft, doch niet wat betreft innerlijke dingen. De meeste hunner waren bokken, en van de familie van hen die in *Mattheus* worden genoemd (Kap. 25: 41-46), die in de wereld wel is waar geene boosheden hadden bedreven, omdat zij zedelijk goed hadden geleefd, maar toch geene goede dingen hadden gedaan uit den oorsprong van het goede; want zij hadden het geloof van de liefdadigheid gescheiden, en daardoor boosheden niet als zonden beschouwd. Omdat dezen uiterlijk als Christenen hadden geleefd, werden zij met de engelen van den onderste hemel verbonden, die in uiterlijke dingen hen gelijk zijn, ofschoon niet in innerlijke dingen; want zij zijn de “schapen” en zijn ook in geloof; maar in het geloof der liefdadigheid. Met het oog op die verbinding, moesten zij noodzakelijk worden geduld; want hen te scheiden vóór het laatste oordeel, zoude verderfelijk geweest zijn voor hen, die in den onderste hemel waren, omdat zij, dan met de anderen in het verderf zouden zijn medegesleurd. Dat is ook wat de Heer in *Mattheus* heeft voorzegd:

Jezus sprak deze gelijkenis: “Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mensch, die goed zaad zaaide in zijnen akker. En als de menschen sliepen, kwam zijn vijand, en zaaide onkruid en ging weg. Toen het tot kruid opgeschoten was en vrucht voortbracht, openbaarde zich ook het onkruid. En de dienstknechten van den heer des huizes gingen en zeiden tot hem: Heer! hebt gij niet goed zaad in uwen akker gezaaid?... Wilt gij dat wij heengaan, en datzelve vergaderen? Maar hij zeide: Neen, opdat gij het onkruid vergaderende, ook mogelijk met hetzelfde de tarwe niet uittrekt. Laat ze beiden tezamen opwassen tot den oogst; en in den tijd des oogstes, zal ik tot den maaiers zeggen: Vergadert eerst dat onkruid, en bindt het in busselen om hetzelfde te verbranden; maar brengt de tarwe samen in mijne schuur.... Die het goede zaad zaait is de Zoon des menschen; de akker is de wereld, en het goede zaad zijn de kinderen des koninkrijks; en het onkruid zijn de kinderen des hoozen;... de oogst is de voleinding der eeuw; ..Gelijkerwijs dan het onkruid vergaderd en verbrand wordt, alzoo zal het zijn in de voleinding der eeuw (Kap. 13: 24-30, 37-40.)

“De voleinding der eeuw” ¹⁾ is de laatste tijd der Kerk; “onkruid” zijn zij, die innerlijk boos zijn; “tarwe” zij, die innerlijk goed zijn; hunne “verzameling in busselen om te verbranden”, is het laatste oordeel over hen; hunne scheiding voor het laatste oordeel opdat den goeden geen verderf zal overkomen, wordt verstaan door “opdat gij het onkruid vergaderende, ook mogelijk met hetzelfde de tarwe niet uittrekt; laat ze beiden tezamen opwassen tot den oogst”.

11. (3) *Dat vóór de voltrekking van het laatste Oordeel over hen, de Gemeenschap tusschen den Hemel en de Wereld, en dus ook tusschen den Heer en de Kerk voor een groot deel onderbroken was geweest.* — Alle verlichting bij den mensch is van den Heer door den hemel en komt tot hem door eenen inwendigen weg; en zoolang er nu tusschen den hemel en de wereld, of tusschen den Heer en de Kerk, zulke verzamelingen zich bevonden, kon de mensch niet worden verlicht; het was als wanneer de glans der zon verdwijnt door het tusschenkomen eener donkere wolk; of als wanneer de zon, door het voorbijgaan van de maan eene verduistering ondergaat, en haar licht wordt onderschept. Indien daarom, toen eenige Openbaring door den Heer gegeven ware zoude die óf niet zijn verstaan geworden, óf indien verstaan, toch niet zijn aangenomen geworden, óf indien aangenomen daarna toch zijn gesmoord geworden. Omdat nu al die tusschenliggende verzamelingen door het laatste oordeel werden verstrooid, is het duidelijk: (4) *Dat de gemeenschap tusschen den hemel en de wereld, of tusschen den Heer en de Kerk is hersteld.*

12. (5) *Dat daarom, ná het laatste Oordeel, en niet vroeger, de Openbaringen voor de Nieuwe Kerk gegeven werden;* want nadat door het laatste oordeel, de gemeenschap weder is hersteld, kan de mensch worden verlicht en omgevormd worden, dat is: het Goddelijk ware van het Woord verstaan, wat verstaan is aannemen, en het aangenomene behouden, want de tusschengekomene hindernissen zijn verdreven. Daarom zeide Johannes, nadat de eerste hemel en de eerste aarde waren voorbijgegaan,

dat hij eenen nieuwen hemel en een nieuwe aarde zag; en daarna de Stad van het heilige Jeruzalem, nederdalende van God uit den hemel, toebereid als eenen bruid voor haren echtgenoot; en Hem die op den troon zat, hoorde hij zeggen: “Ziet ik maak alle dingen nieuw” (*Openb.* 21:2, 5).

dat door “Jeruzalem” de Kerk wordt verstaan, ziet men in *De Leer over den Heer* (n. 62-64); en over het nieuwe daarin (n. 65 aldaar).

1 In de Nederlandsche Bijbelvertaling staat verkeerdelijk; voleinding dezer wereld (Vert.)

13. (6) *Dat de Staat der Wereld en der Kerk vóór het laatste Oordeel, was als de Avond en de Nacht; maar na dat Oordeel als de Morgen en de Dag.* — Wanneer het licht van het ware niet schijnt, en het ware niet wordt opgenomen, dan is de staat der Kerk in de wereld als de avond en de nacht. Dat de staat der Kerk, vóór het laatste oordeel eene dusdanige was, kan uit het hierboven gezegde (n.11) blijken; wanneer echter het licht van het ware schijnt, en het ware wordt opgenomen, is de staat der Kerk in de wereld als de morgen en de dag, vandaar is het, dat die twee staten der Kerk in het Woord genoemd worden “avond en morgen” en ook “nacht en dag” zooals in de volgende plaatsen:

“Hij zeide tot mij”, de Heilige “tot aan den avond, tot den morgen, tweeduizend driehonderd, dan zal het heilige gerechtvaardigd worden”. (*Dan.* 8:14).

“Het gezicht van den avond en de morgen is de waarheid” (*Dan.* 8: 26).

“Het zal een eenige dag zijn, die aan Jehovah bekend is, geen dag en ook geene nacht, want ten tijde des avonds zal er licht zijn” (*Zach.* 14: 7).

“Men roept tot mij uit Seir: Wachter wat is er van de nacht?... De wachter zeide: de morgenstond komt, maar ook de nacht” (*Jes.* 21:11 12.)

Jezus zeide over den laatsten tijd der Kerk:

“Waakt want gij weet niet wanneer de Heer des huizes komen zal, des avonds, te middernacht, met het hanengekraai, of in den morgen” (*Mark.* 13: 35).

“Jezus zeide: Ik moet werken zoolang het dag is; de nacht komt waarin niemand werken kan” (*Joh.* 9: 4).

en op andere plaatsen

(zooals *Jes.* 17:14; *Jer.* 6: 4, 5; *Psalm* 30:6; *Psalm* 45:9; *Psalm.* 90:6).

Omdat door den “avond” en de “nacht” zulks wordt verstaan, daarom werd ook de Heer, opdat het Woord vervuld zoude worden, des avonds begraven, en is Hij daarna des morgens opgestaan.

III. Over het Laatste Oordeel over de Protestanten.

14. In een vroeger werkje *Over het Laatste Oordeel* werd gehandeld over het oordeel over hen, die onder den naam van “Babylon” worden verstaan; en ook iets gezegd over het oordeel over de Mahomedanen en over de Heidenen; maar niet over het oordeel over de Protestanten. Er werd alleen gezegd, dat de Protestanten in het midden waren, en daar gerangschikt volgens hun vaderland, en dat om hen heen zich de Pausgezinden bevonden, daar om heen de Mahomedanen, en om die henen de heidenen en de volkeren van verschillende godsdiensten. Dat de Protestanten het midden of het middelpunt vormden, heeft zijne reden daarin, dat bij hen het Woord gelezen wordt, en de Heer wordt vereerd; en daardoor bij hen het meeste licht is; en geestelijk licht, dat van den Heer uitgaat als eene Zon, die in haar wezen de Goddelijke Liefde is, verspreidt zich naar alle richtingen heen, en verlicht ook hen, die zich in den buitensten omtrek bevinden, en opent hun vermogen om de waarheden te verstaan, voor zoover zij die door hunnen godsdienst kunnen opnemen. Want het geestelijk licht is in zijn wezen de Goddelijke Wijsheid, en komt bij den mensch in zijn intellect binnen, in zoover hij, door de ontvangen kennis van het goede en het ware in staat is dezelve innerlijk waar te nemen; en het gaat ook niet door de ruimte voort, zoo als het licht der wereld, maar door de genegenheden en de innerlijke waarneming van het ware; dus in een oogwenk naar de uiterste einden der hemelen. Hieruit komt in die wereld de schijn van ruimte voort. Meer over dit onderwerp ziet men in *De Leer over de Heilige Schrift* (n. 104-113).

15. Over het laatste oordeel over de Protestanten, zal nu in de volgende orde worden gesproken.

- (1) *Over wie uit de Protestanten, het Laatste Oordeel Oordeel gehouden werd.*
- (2) *Over de Teekenen en Bezoeken, die het Laatste voorafgingen.*
- (3) *Hoe het Algemeene Oordeel gehouden werd.* (4) *Over de Behoudenis der Schapen.*

16. (1) *Over wie uit de Protestanten het Laatste Oordeel gehouden werd.* — Het laatste oordeel werd over geene andere uit de Protestanten gehouden, dan over hen, die in de wereld God hadden beleden, het Woord hadden gelezen, predikingen hadden aangehoord, aan het Sacrament van het Heilig Avondmaal deelgenomen, en den plechtigen eeredienst der Kerk niet hadden

verzuimd; maar die toch overspel als veroorloofd hadden beschouwd, verschillende soorten van diefstal, leugen, wraak, haat en dergelijken Deze hadden geen godsdienst, want hoewel zij God hadden beleden, achten zij zonden tegen Hem toch als niets; zij lazen het Woord, maar volgden niet de geboden des levens, die daarin gegeven worden; zij luisterden naar de prediking, en volgden die toch niet na; zij namen deel aan het Sacrament van het Heilig Avondmaal, en gaven toch de boosheden van hun vorig leven niet op; zij verzuimden wel niet de plechtigheden van den eeredienst, maar verbeterden in niets hun leven; zij leefden dus in het uiterlijke als uit hunnen godsdienst, en hadden toch innerlijk geen godsdienst. Dit zijn degenen, die in de *Openbaringen* (kap. 12) door den “draak” worden verstaan, want daar wordt over den draak gezegd, dat hij in den hemel gezien werd, dat hij tegen Michaël in den hemel strijd voerde, en dat hij het derde deel der sterren van den hemel wegtrok, welke dingen gezegd worden, omdat dezulken door God te belijden, door het Woord te lezen, en door hunnen uiterlijken eeredienst met den hemel gemeenschap hadden. Zij zijn het ook, die in *Mattheus* (kap. 25) door de “bokken” worden verstaan; tot wie niet gezegd werd dat zij boosheden hadden gedaan, maar dat zij hadden nagelaten goede dingen te doen; en al dezulken laten goede dingen na, die werkelijk goed zijn, omdat zij boosheden niet als zonden vlieden; en hoewel zij die boosheden niet bedrijven, houden zij die toch voor geoorloofd, en doen die dus in hunnen geest, en ook in hun lichaam wanneer zij gelegenheid hebben.

17. Over al dezulken van uit de Protestanten werd het laatste oordeel gehouden, niet echter over hen, die niet in God geloofden, het Woord verachtten, en de heilige dingen der Kerk in hun hart verwierpen; want die allen werden, toen zij uit de natuurlijke wereld in de geestelijke wereld kwamen, in de hel geworpen.

18. Allen, die uiterlijk als Christenen leefden, en aan een Christelijk leven volstrekt geen deel hadden, maakten uiterlijk één met den hemel, maar innerlijk één met de hel; en omdat zij van hunne verbinding met den hemel niet oogenblikkelijk konden worden losgescheurd, werden zij in de geestelijke wereld, die in het midden is tusschen den hemel en de hel, teruggehouden, en werd hun toegelaten gezelschappen te vormen, en met elkander te leven zooals in de wereld, en aldaar, door kunstgrepen, die in de wereld onbekend zijn, prachtige dingen daar te stellen, en daardoor bij zichzelf en anderen de overtuiging te wekken, dat zij in den hemel waren; en met het oog op dien uitwendigen schijn noemden zij dan ook hunne gezelschappen hemelen.

Die hemelen en die aarden waarop zij woonden, worden verstaan door den “eersten hemel en de eerste aarde” die voorbij gingen (*Openb.* kap. 21: 1).

19. Zoolang zij daar bleven, waren de inwendige deelen van hun mentaal gesloten, en de uitwendige geopend; waardoor hunne boosheden waarmede zij één uitmaakten met de hellen, niet tevoorschijn kwamen. Toen evenwel het laatste oordeel op handen was, werden hunne innerlijke deelen ontsloten, en verschenen zij toen voor het oog van een ieder, zooals zij waren; en omdat zij toen met de hellen samenwerkten, konden zij niet langer een Christelijk leven voorwenden, maar stortten zij zich naar hartelust in allerlei boosheden en schandalen, en werden in duivels veranderd, en ook door anderen als zoodanig gezien. Sommigen waren zwart, anderen vurig en weer anderen loodkleurig als lijken. Zij die in den waan hunner eigen intelligentie verkeerden zagen er zwart uit; zij die in de waanzinnige liefde waren om over allen te heerschen, hadden een vurig aanzien; en die waarheden verwaarloosden en verachtten, waren loodkleurig als lijken. Op die wijze werden hunne comedievertooningen veranderd.

20. De Protestanten in de wereld der geesten, die in het midden tusschen den hemel en de hel is, vormen daarvan het binnenste of het middelpunt en zijn daar volgens hun vaderland gerangschikt. In dat midden vormen de Engelschen het middelpunt; de Hollanders zijn in het Zuiden en Oosten; de Duitschers in het Noorden; de Zweden in het Westen en Noorden; en de Denen in het Westen. In dat middelpunt zijn echter geene anderen, dan die een leven der liefdadigheid en des geloofs uit de liefdadigheid geleefd hebben. Hunne gezelschappen aldaar zijn talrijk. Rondom hen heen zijn de Protestanten, die geen leven des geloofs en der liefdadigheid hebben geleid, deze zijn het, die voor zichzelf eene omgeving als hemelen gemaakt hadden. Maar heel anders is de rangschikking van allen in den hemel, en ook in de hel. Dat de Protestanten daar het midden vormen, is omdat bij hen het woord gelezen wordt, en ook de Heer wordt vereerd, waardoor aldaar het meeste licht is, welk licht van daaruit als uit een middelpunt, in den geheelen omtrek wordt verbreid, en die verlicht. Want het licht waarin geesten en engelen zijn, gaat van den Heer als eene zon uit, die in haar wezen de Goddelijke Liefde is, en het licht daarvan uitgaande is in zijn wezen de Goddelijke Wijsheid, daaruit komt al het geestelijke in die wereld voort. Over den Heer als Zon in de geestelijke wereld, en over het Licht en de Warmte daaruit, zie men in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 116-140).

21. Alle rangschikking van gezelschappen in die wereld is eene rangschikking naar de verschillende liefden; de reden hiervan is, dat de liefde het leven des

menschen is, en de Heer, die de Goddelijke Liefde Zelve is, rangschikt die volgens hunne opname dier liefde; en de verscheidenheden der liefden zijn ontelbaar, niemand kent die, dan de Heer. Hij verbindt de gezelschappen zoo, dat alle als het ware als één menschenleven handelen; de gezelschappen der hemelen als één leven van hemelsche en geestelijke liefde; de gezelschappen der hellen als één leven van duivelsche en helsche liefde; en Hij verbindt de hemelen en de hellen door tegenstellingen. Omdat er zulk eene rangschikking plaats heeft, daarom gaat ieder mensch na zijnen dood naar het gezelschap zijner liefde; en kan ook nergens anders gaan, want zijne liefde verzet zich daartegen. Vandaar is het, dat in den hemel zich bevinden, die in eene geestelijke liefde zijn; doch in de hel, die slechts in natuurlijke liefde zijn. Geestelijke liefde wordt uitsluitend door een leven der liefdadigheid (naastenliefde) ingeleid, en natuurlijke liefde blijft natuurlijk, wanneer het leven der liefdadigheid wordt verzuimd; en natuurlijke liefde, indien niet onderworpen aan geestelijke liefde, is daaraan tegenover gesteld.

22. Hieruit kan men zien, over welke menschen van uit de Protestanten, het laatste oordeel werd gehouden, dat zulks niet geschiedde over hen, die in het middelpunt waren, maar over hen, die daar om heen waren, welke, zooals gezegd werd, uiterlijk den schijn hadden, van Christenen to zijn, door eene uiterlijke zedelijkheid; doch innerlijk geen Christenen waren, doordat zij volstrekt geen geestelijk leven hadden.

23. (2) *Over de Teekenen en Bezoekingen, die het Laatste Oordeel vooraf gingen.* — Boven hen, die zich schijnbare hemelen hadden gemaakt, zag men als het ware een dikke wolk, die daar verscheen door de tegenwoordigheid des Heeren in de hemelen der engelen, die boven hen waren, voornamelijk door Zijne tegenwoordigheid in den ondersten hemel, opdat er geen engel uit dien hemel door die verbinding zouden worden mede gesleurd en tegelijk met hen zoude vergaan. Ook werden de hoogere hemelen dichter bij hen gebracht, waardoor het innerlijke van hen, over wie het laatste oordeel komen zoude, werd geopend; en toen dat geopend was zagen zij er niet meer uit als zedelijke Christenen, zoo als vroeger, maar als duivels; zij raasden en twisten met elkander over God, over den Heer, over het Woord, over geloof en over de Kerk; en omdat hunne lusten tot boosheden toen ook in vrijheid gezet waren, verwierpen zij alles over deze onderwerpen met verachting en spot, en storten zij zich in goddeloosheden van allerlei aard. Zoo werd dan de staat dier hemelbewoners veranderd. Tegelijkertijd verdwenen toen ook alle hunne heerlijkheden, die zij zich, door in deze wereld onbekende kunsten, hadden gemaakt; hunne paleizen werden veranderd in ellendige hutten, hunne tuinen

in poelen, hunne tempels in puinhoopen, en de heuvelen zelve, waarop zij woonden in eene rotsachtige massa en in andere dergelijke dingen, welke met het schandelijke hunner begeerten en lusten overeenstemden. Want alle dingen, die in de geestelijke wereld worden gezien, zijn overeenstemmingen van de genegenheden, die in de geesten en engelen zijn. Deze waren de teekenen van het aanstaande oordeel.

24. Naarmate de openlegging hunner innerlijke gesteldheden voortschreed, werd ook de rangschikking onder de bewoners gewijzigd en omgekeerd; zij die het sterkste waren in hunne redeneeringen tegen de heilige dingen der Kerk, braken naar het midden door, en bemachtigden de heerschappij; en de anderen, die daarin minder sterk waren, trokken zich naar de zijden daarom heen terug, en erkenden hen, die in het midden waren, als hunne beschermengelen. Aldus verbonden zij zich met elkander tot een beeld der hel.

25. Omstreeks den tijd dezer verandering van hunnen staat, hadden er verscheidene schokken in de woningen en in de grond bij hen plaats, die door aardbevingen werden gevolgd, waarvan de hevigheid in overeenstemming was met hunnen afkeer. Ook vormden zich hier en daar spleten naar de hellen toe, die onder hen waren, en werd er zoo eene gemeenschap daarmede geopend. Men zag toen ook dampen opstijgen als rook met vonken vuurs gemengd. Ook dit waren teekenen, die vooraf gingen en die moeten worden verstaan door de woorden des Heeren, waar Hij in de Evangeliën spreekt over de voleinding der eeuw, en het dan komende laatste oordeel:

“Het eene volk zal tegen het andere volk opstaan er zullen groote aardbevingen zijn in vele plaatsen en ook schrikkelijke dingen en groote teekenen zullen zich aan den hemel vertoonen

En onder de volken zal groote angst zijn en groot geluid van de zee en de watergolven” (*Luk. 21: 10, 11, 25; Matth. 24:7; Mark. 13:8*)

26. Er werden ook bezoeken gedaan door de engelen; want vóórdát een slecht gevormd gezelschap vergaat, gaan er altijd bezoeken vooraf. De engelen vermaanden hen om na te laten, en zoo zij dat niet deden, kondigden zij hun den ondergang aan. Zij onderzochten hen ook, of er onder hen niet enkele goeden gemengd waren, die zij verwijderden. Maar de menigte opgehitst door hunne aanvoeders, overstelpte hen met smaad, en liepen op hen toe om hen naar een open plaats te sleepen en schandelijk te mishandelen; het ging daar toe als in Sodom. De meesten onder hen hadden geloof gehad afgescheiden van de liefdadigheid; en ook hadden eenigen van hen de liefdadigheid beleden, maar niettemin slecht geleefd.

27. (3) *Hoe het algemeene Oordeel gehouden werd.* — Nadat de bezoeken en teekenen als voorboden van het komende oordeel hunne lagere natuur (animus) niet konden afkeeren van hunne booze daden, en ook niet van hunne weerspannigekunstgrepen tegen hen, die den Heer erkenden als de God des hemels en der aarde, het Woord heilig hielden, en een leven der naastenliefde voerden, kwam over hen het laatste oordeel. Dit geschiedde als volgt.

28. Men zag den Heer in eene schitterend witte wolk met de engelen, en hoorde daaruit een geluid als van bazuinen; dit was een teeken dat de voorstelling gaf van de bescherming der engelen des hemels door den Heer, en van de verzameling der goeden uit alle streken; want de Heer brengt aan niemand verderf, maar beschermt alleen de Zijnen, en trekt hen terug uit de gemeenschap met de boozen; na hunne terugtrekking, komen de boozen in hunne lusten, en storten zich daaruit in boosheden van allerlei aard. Men zag daarop allen, die zouden vergaan, in hun geheel als eenen grooten draak, met eene staart in bochten uitgestrekt en naar den hemel gericht, en in de hoogte zich op verschillende wijzen buigende, alsof hij den hemel wilde verwoesten en naar beneden trekken; doch die poging was ijdel; want de staart werd nedergeworpen, en de draak, die toen ook scheen opgeheven, viel naar beneden. Mij werd het gegeven deze Voorstelling te aanschouwen, opdat ik zoude weten en bekend maken, wie er door den “draak” in de Openbaringen worden verstaan; dat namelijk door den “draak” worden verstaan allen, die het Woord lezen, predicaties aanhooren, aan de heilige dingen der Kerk deelnemen, doch niet achten op de booze begeerlijkheden, waarmede zij vervuld zijn, en inwendig denken aan diefstal en bedrog, overspel en ontucht, haat en wraak, aan leugen en laster, en dus in hun geest als duivels leven en naar het lichaam als engelen. Deze waren het, die den wezenlijke draak vormden, maar zij, die den staart vormden, waren zij, die in de wereld in geloof afgescheiden van de liefdadigheid hadden geleefd, en aan de eersten gelijk waren wat hunne overdenkingen en voornemens betreft.

29. Ik zag toen de rotsen, waarop zij waren, voor een deel op den grond nederzinken, voor een deel in de verte verplaatst worden, sommige in het midden zich openen; en die daarop waren door de opening nederwerpen; sommige als door een zondvloed overstroomd; en eene menigte als naar gelang van den aard en de soort hunner boosheden, in groepen verzameld, als in bundels, bier en daar in afgronden, moerassen, poelen en woestijnen, als in zoovele hellen, weggeworpen worden. De anderen, die niet op de rotsen waren, en hier en daar verspreid, maar die toch in gelijke boosheden verkeerden,

vloten in groote vertwijfeling naar de Pausgezinden, Mahomedanen en Heidenen, en verklaarden zich voor hunnen godsdienst, zij konden dit zonder gemoedsbeweging doen, omdat zij zelf geenen godsdienst hadden. Opdat zij echter ook dezen niet zouden verleiden, werden zij weggedreven, en naar hunne gelijken in de hellen geworpen. Zoo was, in het algemeen beschreven hunne ondergang; de bijzonderheden, die ik daarvan heb gezien, zijn te talrijk om hier beschreven te kunnen worden.

30. (4) *Over de Behoudenis der Schapen.* — Nadat het laatste oordeel was voltrokken, was er vreugde in den hemel, en kwam er licht in de wereld der geesten, zooals er van te voren niet geweest was. De vreugde in den hemel, zooals die geschiedde, nadat de draak was nederge worpen, is in de *Openbaringen* (kap. 12:10-12) beschreven; en het licht kwam in de wereld der geesten, omdat vroeger die helsche gezelschappen het licht hadden onderschept, als wolken, die de aarde verduisteren. Een zelfde licht is toen ook voor de menschen in de wereld opgegaan, waardoor hen eene nieuwe verlichting ten deel valt.

31. Ik zag toen engelengeesten in groote menigte uit de onderwereld opstijgen en in den hemel verheven worden, zij waren de schapen, daar bewaard en beschermd door den Heer sedert vervlogen eeuwen, opdat zij niet zouden komen in de boosaardige sfeer, die van den draak uitgaat, en hunne liefdadigheid daardoor niet zoude worden gesmoord. Deze zijn het, die in het Woord worden verstaan, door hen, die “uit de graven to voorschijn kwamen”; en ook door de “zielen, die om het getuigenis van Jezus waren gedood” welke ontwaakten; en door hen, “die deel hebben aan de eerste opstanding”.

Vervolg over de Geestelijke Wereld

IV. Over de Geestelijke Wereld

32. Over de geestelijke wereld is in een afzonderlijk Werk, *Over den hemel en de hel* gehandeld, daarin zijn vele bijzonderheden over die wereld beschreven; en omdat ieder mensch na den dood in die wereld komt, is ook zijn staat in die wereld beschreven. Wie weet niet, dat de mensch na den dood voortleeft; omdat hij mensch geboren is, en geschapen is naar het beeld Gods, en omdat de Heer zulks in Zijn Woord leert? Maar hoe dat leven zijn zal, heeft men tot dusverre niet geweten. Men geloofde dat de mensch dan eene ziel zoude wezen, maar had van hem geen ander begrip dan als iets van lucht of van ether, waarin een zeker denkvermogen woonde, zonder gezicht als van het oog, zonder gehoor als van het oor, en zonder eene spraak als die van den mond. En toch is de mensch na zijnen dood eveneens mensch, en zoozeer mensch; dat hij niet anders weet, dan dat hij nog in de vroegere wereld is; hij ziet, hoort en spreekt als in de vroegere wereld, hij gaat heen en weer, hij loopt en zit, als vroeger, hij eet en drinkt, slaapt en ontwaakt als in de vroegere wereld, hij geniet het echtelijk genot, zooals vroeger; in een woord hij is mensch in alles en in iedere bijzonderheid. Hieruit blijkt, dat de dood alleen eene voortzetting van het leven is, en dat het alleen een overgang is.

33. Dat de mensch van dezen zijnen staat na den dood niets heeft geweten, heeft vele redenen; eene daarvan is deze, dat de mensch niet kon worden verlicht, daar er bij hem zoo weinig geloof was over de onsterfelijkheid der ziel; zooals men dat duidelijk bij velen kan zien, zelf bij de geleerden, die gelooven, dat zij aan de dieren gelijk zijn, en alleen daarin meer volkomen zijn, dan dezen, doordat zij spreken kunnen, en daarom in hun hart het leven na den dood ontkennen; ofschoon zij het met den mond bekennen. Hierdoor zijn hunne gedachten zoo zinnelijk geworden, dat zij niet kunnen gelooven, dat een mensch na den dood mensch is, omdat zij het met hunne oogen niet zien; want zij zeggen: “Hoe kan een ziel zoodanig wezen?” Anders is het met hen die gelooven, dat zij na den dood zullen leven; deze denken inwendig bij zichzelf, dat zij in den hemel komen zullen, zaligheid genieten zullen met de engelen, hemelsche paradijzen zullen zien, en in witte kleederen voor den Heer zullen staan, en meer zulke dingen. Zoo zijn hunne innerlijke gedachten; de uiterlijke kunnen daarvan afwijken, wanneer zij volgens de veronderstellingen der geleerden daarover nadenken.

34. Dat een mensch na den dood eveneens mensch is, blijkt duidelijk uit de engelen die door Abraham, door Gideon, door Daniël, en andere profeten

gezien werden; uit de engelen, die in het graf van den Heer gezien werden, en door de vele engelen, die later door Johannes, in de *Openbaringen* gezien werden; vooral blijkt dit door den Heer zelf, doordat Hij aan de discipelen toonde dat Hij Mensch was, toen zij Hem aanraakte en dat Hij at, en toch weder onzichtbaar werd. Dat zij Hem zagen, was omdat toen de oogen van hunnen geest geopend waren; en wanneer die geopend zijn, worden de dingen in de geestelijke wereld even duidelijk gezien als die, welke in de natuurlijke wereld gezien worden.

35. Omdat het den Heer behaagt heeft mij de oogen van mijnen geest te openen, en die nu sedert negentien jaren geopend te houden, is het mij gegeven, de dingen te zien, die in de geestelijke wereld zijn, en die ook te beschrijven. En ik kan met zekerheid getuigen, dat dit geene visioenen zijn, maar dingen, die ik in eenen volkomen wakenden toestand *gezien* heb.

36. Het onderscheid tusschen de menschen in de natuurlijke wereld, en de menschen in de geestelijke wereld, is dat deze met een geestelijk lichaam zijn bekleed doch gene met een natuurlijk lichaam; en een geestelijk mensch ziet een ander geestelijk mensch evenzoo duidelijk als een natuurlijk mensch een natuurlijk mensch ziet; maar een natuurlijk mensch, kan een geestelijk mensch niet zien, en evenmin kan een geestelijk mensch een natuurlijk mensch zien, dit is een gevolg van het onderscheid tusschen het natuurlijke en het geestelijke; een onderscheid, dat wel kan worden beschreven, maar niet met weinige woorden.

37. Door hetgeen, dat ik gedurende zoovele jaren heb gezien, kan ik het volgende verklaren: dat er in de geestelijke wereld eveneens landen zijn als in de natuurlijke wereld, dat daar ook zijn heuvels en bergen, vlakten en dalen; en ook bronnen en rivieren, meeren en zeeën; dat er paradijzen en tuinen zijn, bosschen en wouden; dat er paleizen en huizen zijn, en ook geschriften en boeken, en verder ambten en handelszaken, edelgesteenten, goud en zilver; in een woord, dat daar is, alles en elk ding zooals er ook in de natuurlijke wereld gevonden wordt; maar in de hemelen zijn de dingen oneindig meer volmaakt.

38. Het onderscheid is in het algemeen dit, dat alle dingen in de geestelijke wereld uit eenen geestelijken oorsprong zijn, en bijgevolg geestelijk, wat hunne essentie betreft, want ze ontstaan uit de zon aldaar, die zuivere liefde is; en dat alle dingen, die in de natuurlijke wereld zijn, uit eenen natuurlijken oorsprong zijn, en daardoor natuurlijk, wat hunne essentie betreft, want ze ontstaan uit de zon aldaar, die zuiver vuur is. Hierdoor is het, dat de geestelijke mensch moet worden gevoed, met spijze van eenen geestelijken oorsprong, even als de

natuurlijken mensch moet worden gevoed met spijs van eenen natuurlijken oorsprong. Meer hierover, ziet men in het werk *Over den Hemel en de Hel*.

V. Over de Engelschen in de Geestelijke Wereld.

39. Er zijn den mensch twee staten der gedachte: de uiterlijke en de innerlijke; in zijnen uiterlijken staat is de mensch in de natuurlijke wereld, in zijnen innerlijken staat is hij in de geestelijke wereld; die twee staten maken één uit bij de goeden, maar zijn niet één bij de boozen. Hoedanig de mensch is, wat zijn innerlijke betreft, wordt men in de natuurlijke wereld zelden gewaar; omdat hij van zijne kindsheid of zedelijk heeft willen wezen, en geleerd heeft zich zoo voor te doen; maar in de geestelijk wereld blijkt het duidelijk wat hij is; het geestelijke licht legt dat bloot; en ook is de mensch dan een geest; en de geest is de innerlijke mensch. En omdat het mij gegeven werd, in dat licht te wezen, en daarin te zien, welke hoedanigheden de menschen van verschillende koninkrijken hebben, en zulks door eenen omgang van vele jaren met engelen en geesten, zoo moet ik, omdat het belangrijk is, zulks bekend te maken. Hier dit weinige over de edele engelsche natie.

40. De betere uit de Engelsche natie zijn in het centrum van alle Christenen. (Men zie hier boven n. 20); dat zij in het centrum zijn, heeft zijne oorzaak daarin, dat hun intellectueel licht meer innerlijk is: dit blijkt niet voor iemand in de natuurlijke wereld, maar het is geheel duidelijk in de geestelijke wereld; zij ontleenen dat licht aan de vrijheid waarin zij zijn om te denken, en daardoor te spreken en te schrijven. Bij anderen, die niet in zulk eene vrijheid verkeerden, wordt het intellectuele licht, omdat het geen uitgang heeft, uitgedoofd. Dit licht is evenwel uit zichzelf niet actief, maar wordt actief door anderen, voornamelijk door mannen van naam en gezag bij hen; zoodra dezen iets zeggen, of iets gelezen wordt, dat door hen is goed gekeurd, komt de glans van dat licht te voorschijn, en zelden vroeger. Met het oog hierop worden in de geestelijke wereld leidlieden over hen aangesteld, en worden hun priesters gegeven, die door hunne geleerdheid een grooten naam verworven hebben en boven anderen in hunne talenten uitmunten, wier geboden en vermaningen zij door hunnen natuurlijke aanleg goedwillig gehoorzamen.

41. Zelden gaan zij buiten hun gezelschap, omdat zij dat liefhebben, zooals in de wereld hun vaderland. Er bestaat onder hen ook eene gelijkheid van animus (karakter) waardoor zij met vrienden, die uit hun vaderland zijn, zich vriendschappelijk verbinden, en zelden met anderen; onderling steunen zij elkander, en hebben de oprechtheid lief.

42. Er zijn daar twee groote steden zooals Londen, waarin de meeste Engelschen na hun dood komen, het werd mij gegeven die te zien, en

ook daarin rond te wandelen. Het midden van eene dier steden is, als de plaats waar in het Londen van Engeland, de kooplieden samenkomen, en de *Enchange* (Beurs) genoemd wordt; daar wonen de leidslieden. Boven dit midden is het Oosten; onder dit midden is het Westen; aan de rechterzijde is het Zuiden; aan de linkerzijde het Noorden. In het Oosten wonen zij, die meer dan anderen een leven der liefdadigheid hebben geleid; er zijn daar prachtige paleizen. In het Zuiden wonen de wijzen, bij hen vindt men vele heerlijke dingen. In het Noorden wonen zij, die meer dan anderen de vrijheid van spreken en schrijven beminnen; en in het Westen zij, die het geloof belijden; aan de rechterzijde van die streek daar, is de toegang tot die stad en ook de uitgang daarvan; zij, die boos leven, worden daar door heen weg gezonden. De geestelijken, die in het Westen zijn, die zooals gezegd is, het geloof belijden, wagen het niet door de groote straten de stad binnen te gaan, maar gaan door de nauwere straten, omdat geene andere inwoners in de eigenlijke stad geduld worden, dan zij, die in het geloof der liefdadigheid zijn. Ik heb gehoord, dat er geklaagd werd over de predikers in het Westen, dat zij hunne preeken met zooveel kunst en tegelijk zoo welsprekend samenstellen, en eene in die stad onbekende rechtvaardiging door het geloof invlechten, zoodat men niet weet of het goede al dan niet moet worden gedaan; zij prediken het innerlijke goede, en scheidden dit of van het uiterlijk goede dat zij somwijlen verdienstelijk noemen en dus Gode niet welgevallig; maar toch noemen zij het goed, omdat het nuttig is. Maar wanneer zij, die in het Oosten en Zuiden der stad wonen, dergelijke mystieke preeken hooren, verlaten zij de tempels; en later worden de predikers uit hun priesterschap ontzet.

43. De andere groote, op Londen gelijkende Stad, is niet in het Christelijk middelpunt (waarover in No. 20 gesproken werd), maar is daarbuiten gelegen in het Noorden. Hierin komen na hun dood diegenen, die innerlijk boos zijn. In het midden dier stad is eene open gemeenschap met de hel, waarin zij ook, ieder op zijn tijd, worden verzwolgen.

44. Eens hoorde ik Predikanten uit Engeland met elkander over het geloof-alleen spreken; en zag ik een soort evenbeeld door hen gemaakt, dat het geloof-alleen voorstelde. Het had in het duistere licht (lumen) het voorkomen van een grooten reus, in hunne oogen van een schoon mensch; maar toen het licht des hemels er op gericht werd, zag het er van boven uit als een monster, en van onderen als een slang, niet ongelijk aan Dagon, den afgod der Philistijnen, volgens de beschrijving daarvan. Op dit gezicht trokken zij zich terug, en werd het beeld door omstanders in eene pool geworpen.

45. Door hen, die uit Engeland in de geestelijke wereld zijn, werd men gewaar, dat er bij hen, als ware het, eene dubbele theologie bestaat, de eene uit de leer des geloofs, en de andere uit de leer van het leven; uit de leer des geloofs bij hen, die in het priesterschap zijn ingewijd, uit de leer des levens bij hen, die niet in het priesterschap zijn ingewijd, en gewoonlijk leeken genoemd worden. Deze leer komt voor in de vermaning welke iederen Zondag in de kerken wordt voorgelezen voor hen, die aan het Sacrament van het Avondmaal deelnemen, waarin duidelijk wordt gezegd, dat indien zij hunne boosheden niet als zonden vlieden, zij zichzelf in het eeuwige verderf zullen storten, en dat, als zij niet te min toch aan het Heilig Avondmaal deelnemen, de duivel in hen zal varen zooals hij in Judas voer. Dat deze leer des levens, niet overeenstemt met hunne leer des geloofs, heb ik somtijds met predikanten besproken, zij antwoordden dan niets daarop, maar dachten daarbij wat zij niet durfden uitspreken. Over die vermaning leze men in *De Leer des Levens voor het Nieuwe Jeruzalem* (n. 5-7).

46. Ik heb zeer dikwijls een Engelschman gezien, die beroemd geworden was, door een boek dat hij jaren geleden had geschreven, waarin hij gepoogd had de verbinding van het geloof en de liefdadigheid door eene innerlijke invloeiing en werking van den Heiligen Geest te bevestigen; waarin hij leerde, dat die invloeiing op onuitsprekelijke, en voor den mensch onbewuste wijze, geschiedde, niet evenwel den wil aandeed, en nog minder den wil merkbaar aandreef, of ook de gedachte van den mensch opwekte om iets als uit zichzelf te doen, tenzij bij wijze van toelating; en zulks daarom, opdat er niets van den mensch tegelijkertijd in de Goddelijke Voorzienigheid indringe; verder ook, dat dus het booze voor God niet zichtbaar werd, dus verwierp hij de uiterlijke beoefening der liefdadigheid met het oog op eenig heil, maar sprak er goed van, waar zij voor het algemeen belang geschiedde. Omdat zijne argumenten scherpzinnig waren, en men de slang in het gras niet opmerkte, werd dat boek als hoogst rechtzinnig opgenomen. De schrijver van dat boek, hield na zijn vertrek uit deze wereld dat leerstuk vast, en kon dat ook niet opgeven, omdat hij zich daarin had bevestigd. Wanneer de engelen met hem daarover spraken, en zeiden dat er geene waarheid in was, maar dat het alleen een scherpzinnig stuk was met schoone inkleeding; en dat de waarheid daarin bestond, dat de mensch het booze moet vlieden, en het goede moet doen als uit zichzelf, doch met de erkenning dat dit van den Heer is, en dat er vóór dien tijd geen geloof is, en nog minder dat denken, dat hij geloof noemde. En omdat dit in tegenspraak was met zijn leerstuk, werd hem veroorloofd, dit nog verder met zijne scherpzinnigheid te onderzoeken, of er wel zulk eene onbekende

invloeiing en innerlijke werking zonder uiterlijke handeling van den mensch bestond. Men zag toen, hoe hij zijnen geest inspande en in gedachten wegen doorliep, altijd in de overtuiging dat een mensch op geene andere wijze werd vernieuwd en behouden; zoo dikwijls als hij echter het einde van een weg bereikte, werden zijne oogen geopend, en zag hij zich op eenen dwaalweg, wat hij ook voor de aanwezigen erkende. Ik heb hem zoo gedurende twee jaren zien rond doolen, en aan het einde zijner wegen bekennen, dat er zulk eene invloeiing niet bestaat, tenzij het booze in den uiterlijken mensch verwijderd is, wat geschiedt door boosheden als zonden te vlieden, als uit zichzelf; en ten laatste hoorde ik hem zeggen, dat allen, die zich in deze ketterij bevestigen door den waan hunner eigen intelligentie waanzinnig zijn.

47. Ik heb ook met Melanchton gesproken, en hem toen gevraagd in welken toestand hij verkeerde, waarop hij niet wilde antwoorden. Daarom werd ik door anderen over zijn lot onderricht, dat hij namelijk op den eenen tijd woonde in eene met steenen betegelde kamer, en op andere tijden in de hel; en dat hij in de kamer met het oog op de koude met een beerenhuid bekleed scheen en nieuw aangekomene uit de wereld, die hem terwille van zijnen roem wilden bezoeken, in zijn met steenen betegeld vertrek niet wilde ontvangen met het oog op de onreinheid daarvan. Hij spreekt nog over geloof alleen, dat hij meer dan anderen in de wereld gevestigd heeft.

VI. Over de Hollanders in de Geestelijke Wereld.

48. Hierboven (n. 20) werd gezegd, dat de Christenen bij wie het Woord gelezen werd en de Heer werd vereerd, zich in het midden bevinden van alle natiën en volkeren van de geheele geestelijke wereld, omréden dat er bij hen het meeste geestelijk licht is, en het licht van daaruit, als uit een centrum, naar alle omtrekken, tot naar de buitenste toe, uitstraalt en verlicht, naar hetgeen daarover in *De Leer van het Nieuwe Jeruzalem over de Heilige Schrift* (n. 104-113) is gezegd geworden. In dit midden der Christenen zijn aan de Protestanten plaatsen toebedeeld volgens hunne opname van het geestelijk licht van den Heer, en omdat de Engelschen dat licht bij zich in het intellectueele gebied bewaren, daarom zijn zij in het binnenste van dat midden, en omdat de Hollanders dat licht in engere verbinding met het natuurlijk licht houden, en er daardoor bij hen niet zulk een sneeuwwit licht schijnt, maar inplaats daarvan iets ondoorschijnends, ontvankelijk voor het rationeele uit het geestelijk licht, en tegelijk uit de geestelijke warmte zijn hen in dat middelpunt der Christenen woningen toegewezen in het Oosten en in het Zuiden; in het Oosten door het vermogen de geestelijke warmte te ontvangen, die bij hen de liefdadigheid is, en in het Zuiden door het vermogen om het geestelijk licht op te nemen, dat bij hen het geloof is. Dat de hemelstreken in de geestelijke wereld niet dezelfde zijn als de hemelstreken in de natuurlijke wereld, en dat het wonen volgens de hemelstreken, een wonen is volgens de opname van het geloof en van de liefde, en dat in het Oosten wonen, zij, die uitmunten in de liefde en in de liefdadigheid; en in het Zuiden, die uitmunten in intelligentie en in geloof, ziet men in het werk *Over den Hemel en de Hel* (n. 141-153). De oorzaak waarom de Hollanders in die streken van het Christelijk midden zijn, is ook omdat de handel voor hen het einddoel hunner liefde is, en zij het geld alleen liefhebben als middel om te dienen, en die liefde is geestelijk. Wanneer daarentegen het geld het einddoel der liefde is, en men den handel liefheeft als middel om daartoe te dienen, dan is die liefde natuurlijk en komt voort uit hebzucht. In de bovengenoemde geestelijke liefde, die innerlijk het algemeene goede op het oog heeft, waarin en waaruit het goede van het vaderland bestaat, staan de Hollanders boven anderen.

49. De Hollanders zijn aan de beginselen van hunnen godsdienst veel sterker gehecht dan anderen, en laten zich daarvan ook niet afbrengen; en wanneer

men hen ook overtuigd dat dit en dat niet met elkander samen gaat, geven zij dat toch niet toe, maar trekken zich terug, en blijven onbewegelijk op hun stuk; zoo keeren zij zich ook van het innerlijke inzicht van het ware of; want zij houden hun verstand over geestelijke dingen onder gehoorzaamheid gesloten. Omdat zij zoodanig zijn, daarom worden zij ook na den dood, wanneer zij in de geestelijke wereld komen, op geheel andere wijze dan andere geesten voorbereid voor den ontvangst van het geestelijke des hemels, dat het Goddelijk ware is. Zij worden niet onderwezen, omdat zij niet opnemen; maar de hemel wordt hen beschreven, en verklaard hoedanig die is, en daarna wordt hen gegeven daarheen op te stijgen en dezelve te aanschouwen, en dan wordt hen datgene, wat met hun genius instemt ingegeven; zoo keeren zij na hun ontslag naar de hunnen terug, vol van begeerte om in den hemel te komen. Indien zij dan de waarheid niet aannemen dat God één is in Persoon en in Wezen, en dat die God de Heer is, en dat its Hem de Drieheid is, en ook deze waarheid niet, dat het geloof en de liefdadigheid alleen te kennen en er over te spreken voor iemand niets uitmaken, zonder het leven daarvan, en dat beiden van den Heer gegeven worden, wanneer de mensch boosheden als zonden vliedt; en wanneer zij zich van die waarheden afkeeren, als zij daarin worden onderwezen, en toch over God denken, dat zij drie zijn wat de personen betreft, en over godsdienst alleen dat die bestaat — dan wordt er ellende over hen gebracht, en hunne koopmanschap van hen weggenomen totdat zij zich tot het uiterste gebracht zien; dan worden zij gevoerd naar anderen, die van alles overvloed hebben, en bij wie de koopmanschap bloeit; daar wordt hen dan van den hemel de gedachte ingegeven, vanwaar dat alles bij hen zoo is, en tegelijk de overdenking van hun geloof over den Heer, en van hun leven, dat zij namelijk boosheden als zonden schuwen. Zij onderzoeken ook een weinig, en worden dan gewaar dat (*wat zij vernemen*) in overeenstemming is met hunne eigen gedachten en overdenkingen; en dit gebeurt van tijd tot tijd. Eindelijk denken zij uit zich zelf, dat zij, om uit hunne ellende te komen, evenzoo moeten gelooven en evenzoo moeten doen. In zoover zij dan dat geloof aannemen, en dat leven der liefdadigheid leven, wordt hun welvaart en levensgenot geschonken. Op deze wijze worden zij, die in de wereld eenigszins een leven der liefdadigheid hebben geleid, door zichzelf verbeterd, en niet door anderen, en voor den hemel voorbereid. Dezulken worden dan later standvastiger dan anderen, zoodat men hen standvastigheden kan noemen, ook laten zij zich niet door eenige redeneering, door valsche voorstelling, door onbegrijpelijkheden eener drogrede, of door averechtsche beschouwingen uit louter bevestigen voortkomende, daar van afleiden.

50. De Hollanders worden in de geestelijke wereld gemakkelijk van anderen onderscheiden, omdat zij daar evenzoo gekleed verschijnen als in de natuurlijke wereld, met dit onderscheid, dat zij, die dat geloof en geestelijk leven hebben aangenomen meer glanzende kleeding hebben. Dat zij in gelijke kleeding verschijnen, komt omdat zij in de beginselen van hunnen godsdienst bestendig volharden; en in de geestelijke wereld iedereen volgens die beginselen gekleed is; daarom zijn zij, die in de Goddelijke waarheden verkeeren, gekleed in witte kleederen, en in fijn lijnwaad.

51. De steden waarin de Hollanders wonen, worden op zeer bijzondere wijze bewaakt, alle straten daarin zijn overdekt, en hebben poorten, zoodat men er van de omliggende rotsen en heuvelen niet kan inzien; dit wordt voor hen gedaan met het oog op hunne ingeboren voorzichtigheid, om hunne besluiten te verbergen, en hunne voornemens niet bekend te maken; want die worden in de geestelijke wereld op het gezicht ontdekt. Wanneer er iemand, met de begeerte om hunnen staat te onderzoeken, in de stad komt, wordt hij, wanneer hij wil weggaan, naar de gesloten poorten in de straten geleid, en zoo verscheidene malen heen en weer gevoerd, en dit zoolang totdat hij er het grootste verdriet van heeft, en dan wordt hij buiten gelaten; en zulks met het doel, dat hij niet zal wederkomen. Echtgenoten, die naar de heerschappij over hunne mannen streven, wonen aan eene zijde der stad, en komen ook niet anders met hen samen, dan wanneer zij worden uitgenoodigd, wat op hoffelijke wijze geschiedt; zij worden dan geleid naar huizen, waar de echtgenooten zonder heerschzucht van den een over den ander leven, en wordt hun getoond hoe sierlijk en zindelijk die huizen zijn, en hoe vreugdevol hun leven is, en dat zulks voortkomt uit hunne onderlinge en echtelijke liefde. Zij, die daarop acht geven, en er door worden aangedaan, zien van hunne heerschzucht af, en leven te samen met hunne echtgenooten; zij verkrijgen dan eene mooning dichter bij het midden, en worden engelen genoemd. Dit geschiedt omdat de echtelijke liefde eene hemelsche liefde is, die zonder heerschappij is.

52. In de dagen van het laatste oordeel zag ik, hoe van die natie vele duizenden werden weggedreven uit de steden en uit de dorpen en velden in den omtrek, die in de wereld niets goeds hadden gedaan uit eenig beginsel van godsdienst of geweten, maar alleen voor hunnen goeden naam, om oprecht te schijnen met het oog op gewin; want wanneer bij zulke menschen het uitzicht op reputatie en gewin wordt weggenomen, wat in de geestelijke wereld geschiedt, storten zij zich in alle zonden, en berooven iedereen, dien zij ontmoeten, wanneer zij in de velden en buiten de steden zijn. Ik heb gezien hoe zij in eenen brandenden afgrond geworpen werden, die zich onder het oostelijk

gebied uitstrekke, en in eene duistere grot, die zich onder het zuidelijke gebied uitstrekke. Die uitwerping werd waargenomen in het jaar 1757 op den 9en dag van Januari. Diegenen welke godsdienst hadden, en uit den godsdienst een geweten, bleven achter.

54. Ik heb, maar ook slechts eenmaal, met Calvijn gesproken, hij was in een gezelschap des hemels, dat zich van voren boven het hoofd vertoont, en hij zeide mij, dat hij het met Luther en Melancton niet eens geweest was over het geloof alleen, omdat er in het Woord zoo dikwijls over de werken gesproken wordt, en het doen bevolen wordt, en dat daarom het geloof en de werken moeten verbonden worden. Dat Calvijn in zijn gezelschap toegelaten werd, omdat hij goedaardig was en geene onrust veroorzaakte, werd mij door een overste van een gezelschap medegedeeld.

55. Wat het lot van Luther is, zal ik op eene andere plaats mededeelen, omdat ik hem dikwijls heb gehoord en gezien, hier alleen dit, dat hij dikwijls zijne leer van geloof alleen heeft willen opgeven, maar te vergeefs, en dat hij daarom nog in de wereld der geesten is, die in het midden is tusschen den hemel en de hel; en dat hij daar dikwijls harde dingen te lijden heeft.

VII. Over de Pausgezinden in de Geestelijke Wereld.

56. Over de Pausgezinden, en over het laatste oordeel over hen, werd in het werkje *Over het Laatste Oordeel* (n. 53-64) gehandeld. De Pausgezinden verschijnen in de geestelijke wereld buiten om de Protestanten heen en van hen gescheiden door eene tusschenruimte, welke zij niet mogen overschrijden. Maar toch weten zij, die tot de orde der Jezuïten behooren, zich door geheime kunstgrepen gemeenschap te verschaffen en ook door onbekende paden zendelingen uit te zenden om te verleiden. Dit wordt evenwel ontdekt, en nadat zij zijn gestraft, worden zij òf naar hun gezelschap terug gezonden, òf in de hel geworpen.

57. Na het laatste oordeel is hun staat zoodanig gewijzigd geworden, dat het hun niet meer vergund wordt zich in gezelschappen te vereenigen, zooals vroeger; maar voor iedere liefde zoowel voor de goede als voor de booze zijn wegen beschikt welke zij, die uit de wereld komen, aanstonds betreden, en daarlangs naar een gezelschap gaan in overeenstemming met hunne liefde; zoo worden de boozen gevoerd naar een gezelschap, dat met de hellen in verbinding is, en de goeden naar een gezelschap, dat in verbinding is met de hemelen; zoo is er voor gezorgd dat zij niet zooals vroeger kunstmatige hemelen voor zich vormen. Zulke gezelschappen zijn er in de wereld der geesten, die tusschen den hemel en de hel gelegen is, ontelbaar vele; want er zijn er zoovele als er in het algemeen en in het bijzonder genegenheden van het goede en van het booze zijn; en in den tusschentijd, vóór dat zij òf naar den hemel verheven, òf in de hel nedergeworpen worden, zijn zij in geestelijke verbinding met de menschen in de wereld, omreden, dat deze zich ook tusschen den hemel en de hel bevinden.

58. Diegenen onder de Pausgezinden, die niet geheel en al afgodendienaars waren, en uit hunne godsdienstigheid, met een oprecht hart goede dingen hebben gedaan, en ook naar den Heer hebben opgezien, worden gevoerd naar gezelschappen, gevestigd in de omgeving der Protestanten, en daar worden zij onderwezen, en wordt er voor hen het Woord gelezen, en den Heer gepredikt; en zij, die de waarheden aanvaardden en in hun leven toepassen, worden in den hemel verheven, en worden engelen. Zulke gezelschappen van Pausgezinden zijn er vele in iedere streek, en overal worden zij beschermd tegen de bedriegelijke en sluwe kunstgrepen der monniken en tegen de Babylonische

zuurdeesem. Verder zijn alle hunne kinderen in den hemel, en omdat zij daar onder toezicht van den Heer, door engelen worden opgevoed, weten zij niets van de valscheden in den godsdienst hunner ouders.

59. Allen, die van de aarde in de geestelijke wereld komen, worden aanvankelijk in de belijdenis van hun geloof en in den godsdienst van hun vaderland gehouden; zoo ook de Pausgezinden, daarom hebben zij altijd iemand over zich, die den Paus voorstelt, wien zij ook op dezelfde wijze als in de wereld vereeren; doch zelden gebeurt het, dat iemand, die in den wereld Paus was, daar den Paus voorstelt; maar toch werd hij, die twintig jaren geleden te Rome Paus was, over hen gesteld, de reden hiervan was, dat hij in zijn hart meende dat het Woord meer heilig is dan men gelooft, en dat de Heer moet worden aanbeden; maar nadat hij gedurende eenige jaren de Pauselijke functie had bekleed, legde hij die neder, en trok zich terug bij Protestante Christenen, onder wie hij nog is en een zalig leven geniet. Mij werd gegeven met hem te spreken, en hij zeide, dat hij den Heer alleen aanbad, omdat Hij God is, aan Wien alle macht in den hemel en op aarde toebehoort, en dat de aanroeping der Heiligen eene dwaasheid was, en ook hunne missen; en dat hij in de wereld het voornemen had gevormd om die Kerk te herstellen, maar dat hij dat niet heeft kunnen doen, om redenen die hij ook mededeelde. Ik zag hem, toen de groote stad in het Noorden, waarin de Pausgezinden waren, ten dage van het laatste oordeel werd verwoest, in een draagstoel wegdragen, en naar eene veilige plaats brengen. Geheel wat anders gebeurde met zijn opvolger.

60. Het is mij vergund hieraan iets gedenkwaardigs toe te voegen. Mij werd gegeven met Lodewijk XIV te spreken, een voorvader van den thans regeerenden koning van Frankrijk, die, toen hij in de wereld was, den Heer aanbad, het Woord las, en den Paus alleen erkende als het hoofd der Kerk; daarom verkeert hij ook in de geestelijke wereld in hoog aanzien, en bestuurt hij het beste gezelschap van de Fransche natie. Eenmaal zag ik hem alsof hij van eenen trap afdaalde, en toen hij beneden gekomen was, hoorde ik hem zeggen, dat het hem voorkwam als ware hij in Versailles, en toen was er een stilzwijgen van ongeveer twee uren, waarna hij zeide zich te hebben onderhouden met den Koning van Frankrijk, zijn kleinzoon over de Bul Unigenitus, dat hij van zijn eerste voornemen moest afzien, en die Bul niet aannemen omdat die schadelijk was voor de Fransche Natie; en hij zeide, dat hij hem dit in zijne gedachten diep had ingeprent. Dit gebeurde in het jaar 1759, op den 13en dag van December des avonds omstreeks acht uur.

VIII. Over de Heiligen der Pausgezinden in de Geestelijke Wereld.

61. Het is welbekend dat in den mensch vanwege zijn ouders het booze ingeplant of overgeërfd is, maar het is weinig bekend, waarin dat booze bestaat. Het bestaat in de liefde om te heerschen, welke van dien aard is, dat naarmate men de teugels loslaat, die liefde verder voort holt, totdat zij van begeerte brandt om over iedereen te heerschen, en tenslotte als God wil worden aangeroepen en vereerd. Die liefde is de slang, die Adam en Eva misleidde: want zij zeide tot de vrouw:

“God weet, dat, ten dage als gij van de vrucht des booms zult eten, uwe ooggen zullen geopend worden; en gij dan als God zult wezen”

(*Gen. 3:4, 5*).

Naarmate de mensch dus met losse teugels in deze liefde voortholt, naar die mate keert hij zich van God af, en naar zich zelf toe, en wordt hij een Godloochenaar; en dan kunnen de Goddelijke waarheden, die in het Woord zijn, gebruikt worden als middelen; maar omdat heerschappij het einddoel is, worden die middelen niet verder ter harte genomen, dan voor zoover zij dienstbaar zijn. Dit is de reden, dat allen, die in den middelsten of uitersten graad van de liefde om te heerschen verkeerden, in de hel zijn, want die liefde is dáár de duivel, waar sommigen van dien aard zijn, dat zij het zelfs niet kunnen verdragen, dat iemand over God spreekt.

62. Deze liefde is bij dezulken uit de natie der pausgezinden, die uit de razernij van het genot dezer liefde hebben geheerscht, en het Woord hebben veracht, en de decreten der pauzen daarboven hebben gesteld; deze werden wat de uiterlijke dingen betreft geheel en al uitgeschud zoodat zij niets meer van de Kerk wisten; en daarna werden zij in de hel geworpen, en werden zij duivels. Er is eene zekere hel afzonderlijk voor hen, die als Goden willen worden aangeroepen, waar zij in zulk eene verbeelding zijn, dat zij niet zien wat er is, maar wat er niet is; hunne waanzin is als van iemand, die in eene kwaadaardige koorts is, en dingen in de lucht ziet zweven, en in de kamer en op het dek van zijn bed, die er niet zijn. Dit ergste van alle kwaad wordt verstaan door den

kop van de slang, die door het zaad der vrouw wordt vermorzeld, en die Zijn hiel kwetst (*Gen. 3: 15*)

“de hiel” van den Heer, die het zaad der vrouw is, is het Goddelijk voortgaande in het uiterste, dat is het Woord in den letterlijken zin.

63. Omdat de mensch door overerving zoodanig is, dat hij heerschen wil, en naarmate de teugels gevierd worden meer en meer over velen wil heerschen, en ten slotte over iedereen; en omdat het innigste zijner liefde zoo is dat hij als God wil worden aangeroepen en vereerd, daarom worden allen, die door pauselijke bullen werden heilig verklaard, aan de oogen van anderen onttrokken en verborgen gehouden, en wordt hun alle verkeer met hunne vereerders ontnomen; en zulks met het doel, opdat die wortel van het ergste van alle boosheden bij hen niet worde opgewekt, en zij tot de fantastische waanzin vervallen, over wier helsche hoedanigheid hierboven gesproken werd. In zulk een waanzin verkeerden zij, die gedurende hun leven in de wereld, er ijverig naar gestreefd hebben, om na hun dood heilig te worden verklaard, opdat zij zouden worden aangeroepen.

64. Velen uit de Pausgezinden, voornamelijk de monniken, vragen, wanneer zij in de geestelijke wereld komen, naar de heiligen hunner orde, maar vinden die niet. Zij verwonderen zich dan daarover, en worden dan later door anderen onderricht, dat die heiligen zich bevinden onder hen, die in de hemelen zijn, of wel onder hen, die in de hellen zijn, al naar gelang van hun leven in de wereld, en dat geen van beiden iets weten van hunne vereering en aanroeping; en dat zij, die dat weten en aangeroepen willen worden, zich in die afgezonderde hellen bevinden, en in die waanzin verkeerden. De vereering der heiligen is in den hemel zulk een gruwel, dat iemand daarvan schrikt als hij er slechts van hoort, want naarmate dat eenig mensch vereering geschonken wordt. naar die mate wordt vereering aan den Heer onttrokken; want dan kan Hij niet alleen worden vereerd; en indien de Heer niet alleen vereerd wordt, ontstaat er scheiding, die de verbinding wegneemt, en de zaligheid des levens, die daaruit voortvloeit.

65. Opdat ik zoude weten, van welken aard de heiligen der Pausgezinden zijn, teneinde zulks te kunnen bekend maken, werden er bijna honderd van uit de lagere aarde naar boven gebracht, die van hunne heiligmaking wisten. Zij stegen op van achteren, enkelen alleen vóór het aangezicht en met een van dezen heb ik gesproken, die naar men zeide, Xaverius was, en zoolang ik met hem sprak was hij volslagen krankzinnig; toch kon hij mij vertellen, dat hij in zijne plaats, waarin hij bleef opgesloten, niet krankzinnig was, maar dat hij dit werd, zoo dikwijls hij dacht heilig te wezen. Een zelfde gemompel hoorde ik van hen, die achter mij waren.

66. Het is anders met de zoogenoemde heiligen in den hemel; deze weten volstrekt niets van wat er op aarde gebeurt; ik heb ook niet met hen gesproken, opdat er bij hen, niet eenig denkbeeld daarover zoude ingang vinden. Eenmaal slechts ging de Moeder des Heeren, Maria voorbij, en verscheen in een wit kleedingstuk op het hoofd; en toen een weinig stilstaande, zeide zij, dat zij de Moeder des Heeren was, en dat Hij wel is waar uit haar geboren was, maar God gemaakt zijnde, had Hij al het menschelijke uit haar afgelegd, en dat zij daarom Hem nu aanbad als haar God, en niet wilde dat iemand Hem als haar Zoon erkende, omdat in Hem al het Goddelijke is.

67. Hieraan zal ik dit gedenkwaardige toevoegen. Eenige keeren verscheen er voor de Parijzenaars, die in de geestelijke wereld een gezelschap hebben, eene zekere vrouw op gemiddelde hoogte, in een heerlijk gewaad, en een aangezicht als een heilige, die zeide Genoveva te zijn. Maar wanneer dan iemand begon haar te vereeren, werd haar aangezicht aanstonds veranderd, en ook haar gewaad, en werd zij gelijk aan eene gewone vrouw, en berispte hen, dat zij eene vrouw wilden vereeren, die in haar eigen gezelschap geene grootere achting genoot dan eene dienstmaagd, en verwonderde zij zich dat de menschen in de wereld door zulke dwaasheden worden bevangen. De engelen zeiden dat hare verschijning geschiedde opdat daardoor eene scheiding zoude gemaakt worden tusschen de vereerders van een mensch en de vereerders van den Heer aldaar.

IX. Over de Mahomedanen in de geestelijke Wereld; en over Mahomed.

68. De Mahomedanen verschijnen in de geestelijke wereld achter de Pausgezinden in het Westen, en vormen als het ware een kring om hen heen; dat zij daar verschijnen komt voornamelijk daaruit voort, dat zij den Heer erkennen als de Grootste Profeet, de Zone Gods, wijs boven alles, die in de wereld gezonden werd om de menschen te onderwijzen. Iedereen van hen woont in die wereld op een afstand van het Christelijke middelpunt, waar de Protestanten wonen, overeenkomstig hunne belijdenis van den Heer en van eenen God; want dat verbindt de mentalen met den hemel, en maakt den afstand van uit het Oosten, waarboven de Heer is; zij die door een boos leven niet van harte in die belijdenis zijn, zijn daardoor in de hellen.

69. Omdat de godsdienst het binnenste van den mensch uitmaakt, en uit het binnenste al het overige van hem voorkomt, en omdat Mahomed in hun mentaal innig met hunnen godsdienst verbonden is, daarom is er altijd een Mahomed voor hen zichtbaar, en opdat zij hunne aangezichten naar het Oosten zullen wenden, waarboven de Heer is, wordt hij onder het Christelijk middelpunt gesteld. Deze is niet Mahomed zelf, die de Koran geschreven heeft, maar een ander, die zijn plaats vervult; ook is het niet altijd dezelfde, daar zij worden afgewisseld. Eens was het iemand uit Saksen, die door de Algerijnen was gevangen genomen en Mahomedaan gemaakt was. Omdat deze ook Christen was geweest, werd hij er toe bewogen om hen over den Heer te spreken, dat Hij niet een zoon van Jozef was, zooals zij in de wereld hadden geloofd, maar de Zoon van God zelf; waardoor hij bij hen het denkbeeld invoerde van de eenheid van den Heer met den Vader in Persoon en in Wezen. Op dezen Mahomed volgden later anderen, die er toe bewogen werden evenzoo te spreken. Als gevolg daarvan gaan velen hunner tot het ware Christelijke geloof aangaande den Heer over; en die daar toe overgaan, worden naar een gezelschap gezonden dat dichter bij het Oosten ligt, waar hun gemeenschap met den hemel gegeven wordt, waarheen zij later worden verheven. Aan de plaats waar de genoemde Mahomed zijnen zetel heeft, vertoont zich een vuur als een fakkel om hem te herkennen; maar dat vuur is alleen voor de Mahomedanen zichtbaar.

70. Mahomed zelf, die de Koran schreef, komt heden ten dage niet te voorschijn. Mij is medegedeeld geworden, dat hij in de eerste tijden over hen

was aangesteld, maar omdat hij over alle dingen, in hunnen godsdienst, als God wilde heerschen, werd hij van zijnen zetel verdreven, die zich beneden de Pausgezinden bevond, en verwezen naar de rechterzijde dichtbij het Zuiden. Op zekeren tijd werden eenige gezelschappen uit de Mahomedanen door kwaadgezinden aangespoord om Mahomed als God te erkennen en om dien opstand te dempen, werd Mahomed uit de benedenwereld naar boven gebracht, en vertoond, en toen zag ik hem ook. Hij had hetzelfde aanzien als lichamelijke geesten, die geene innerlijke waarneming hebben, met een naar het zwarte neigend aangezicht; en ik hoorde hem alleen deze woorden zeggen: "Ik ben uw Mahomed!" en dadelijk daarop werd hij als het ware verzwolgen en naar zijn plaats terug gebracht.

71. Wat hun godsdienst betreft, die werd hun zoo veroorloofd, omdat dit met het karakter der Oosterlingen overeenkomt, daarom werd die godsdienst ook in zoovele rijken aangenomen; en ook omdat daarin de voorschriften der tien geboden, tegelijkertijd tot geboden van den godsdienst gemaakt werden; en omdat daarin ook iets uit het Woord was; maar voornamelijk omdat daarin de Heer als de Zone Gods en als de Allerwijste boven allen wordt erkend. Door dien godsdienst werden ook de afgodendiensten bij vele heidenen verdreven. Dat er aan hen geen meer innerlijken godsdienst door Mahomed werd ontsluit, kwam door hunne veelwijverij, die eene onreine uitwaseming ten hemel zendt; want het huwelijk van eenen man met eene echtgenoot stemt overeen met het huwelijk van den Heer met de Kerk.

72. Er zijn velen onder hen ontvankelijk voor het ware, en die het rechte zien in verstandelijke redeneering, wat ik uit gesprekken met hen in de geestelijke wereld heb kunnen bemerken. Ik heb met hen gesproken over de Eenheid Gods, over de Opstanding en over het Huwelijk. Over de *Eenheids Gods* zeiden zij, dat zij de Christen niet begrijpen als zij over de Drie-Eenheid spreken, zeggende dat er drie Goddelijke Personen zijn, en dat ieder van hen God is, terwijl zij toch ook zeggen dat er één God is. Ik antwoordde hen daarop, dat de engelen in den hemel, die uit hen gevormd is, zoo niet spreken; maar zeggen dat God één is in Persoon en in wezen in Wien eene Drieheid is; en dat de menschen op aarde deze Drieheid drie personen noemen, en dat deze Drieheid in den Heer is. Om dit voor hen te bevestigen, las ik hen voor, wat er in *Mattheus* en in *Lucas* geschreven is, over de ontvangenis van den Heer uit God den Vader; en ook waar de Heer Zelf zegt, dat de Vader en Hij één zijn; dit hoorende begrepen zij dat onderwerp, zeggende dat dus het Goddelijke Wezen in Hem is. Over de *Opstanding* zeiden zij, dat zij de Christenen niet begrijpen, wanneer die spreken over den staat des

menschen na den dood, dat zij de ziel maken als lucht of adem, en daardoor hem alle genot ontnemen totdat hij weer met het lichaam wordt vereenigd ten dage van het laatste oordeel. Ik antwoordde hierop, dat alleen sommige zoo spreken, maar dat anderen, die tot die secte niet behooren, gelooven dat zij na den dood in den hemel zullen komen, met de engelen zullen spreken, en hemelsche zaligheid zullen genieten, die zij niet afscheiden van dergelijke vreugde, die zij in de wereld hebben, hoewel zij dezelve niet beschrijven; en dat er heden ten dage vele dingen aan hen worden geopenbaard over den staat des menschen na den dood, die zij vroeger niet geweten hebben. Over het *Huwelijk* heb ik veel met hen gesproken, onder anderen, dat de huwelijks liefde eene hemelsche liefde is, die slechts bestaanbaar is tusschen twee personen, en dat verbinding met meerdere vrouwen die hemelsche liefde niet toelaat. Zij hoorden mijne redenen aan en zagen daarvan de rechtheid; verder ook dit, dat hun de polygamie vergund werd, omdat zij Oosterlingen waren, die zonder die vergunning zich erger dan de Europeanen aan schandelijke echtbreuken zouden hebben overgegeven en zouden zijn vergaan.

X. Over de Afrikanen en over de Heidenen in de Geestelijke Wereld.

73. De Heidenen, die niets over den Heer weten, verschijnen om dezulken heen, die over Hem iets weten; zoodat de buitenste omtrek wordt gevormd door hen die volslagen afgodendienaars zijn, en zon en maan aanbidden. Maar dezulken, die eenen God erkennen, en voorschriften, zooals er in de Tien Geboden zijn, tot voorschriften van hunnen godsdienst en hun leven maken, ziet men in hoogere streken, en daardoor zijn zij in onmiddellijke gemeenschap met de Christenen in het midden; want zóó wordt die gemeenschap niet verbroken door de Mahomedanen en de Pausgezinden. De Heidenen zijn ook van elkander afgescheiden, volgens hun karakter en hun vermogen om het licht, dat van den Heer door de hemelen uitstraalt op te nemen; want er zijn onder hen, die meer of minder innerlijk, en anderen, die meer of minder uiterlijk zijn; wat zij niet hebben uit hun klimaat maar uit hunnen godsdienst; en de Afrikanen zijn meer dan anderen innerlijk.

74. Allen, die eenen God, den Schepper van het heelal erkennen en aanbidden, hebben over God het denkbeeld van een Mensch; zij zeggen dat niemand een ander denkbeeld over God kan hebben. Wanneer zij hooren, dat er velen zijn, die over God een denkbeeld koesteren, als van eene kleine wolk, dan vragen zij, waar dezulken zich bevinden; en als men hen dan zegt, dat die onder de Christenen zijn, gelooven zij niet dat zulks mogelijk is. Maar dan wordt hen geantwoord, dat zulk een denkbeeld ontstaat omdat God in het woord een Geest genoemd wordt, en zij over geest geen ander begrip hebben, dan als een deel van eene wolk, niet wetende, dat elke geest en elke engel een mensch is. Men had echter onderzocht of hun geestelijk denkbeeld hetzelfde was als hun natuurlijk denkbeeld, en bevonden dat zulks niet hetzelfde was bij hen, die innerlijk den Heer erkenden als de God des hemels en der aarde. Ik heb een zeker geestelijke uit de Christenen hooren zeggen, dat niemand een begrip kan hebben over het Goddelijk Menschelijke; en zag toen, dat hij achtereenvolgens werd overgebracht naar verachillende Heidenen, die meer en meer innerlijk waren en van hen naar hunne hemelen, en tenslotte naar den hemel der Christenen, en overall werd hem gemeenschap gegeven met hunne innerlijke perceptie over God; en hij bevond toen dat zij geen ander begrip hadden over God dan een begrip van een Mensch, wat hetzelfde is als het begrip van het Goddelijk Menschelijke.

75. Er zijn vele gezelschappen van Heidenen, voornamelijk onder de Afrikanen, die wanneer zij door de engelen over den Heer worden onderwezen, zeggen dat het niet anders kan, dan dat God de Schepper van het heelal in de wereld verscheen, omdat Hij dezelve geschapen heeft, en haar liefheeft, en dat Zijne verschijning niet anders kon geschieden, dan voor het gezicht der oogen, in eenen Menschelijken vorm. Wanneer hun gezegd wordt, dat Hij niet verscheen zoo als de engelen dat gewoonlijk deden, maar dat Hij als mensch geboren werd, en als zoodanig werd gezien, aarzelen zij een weinig, en vragen of hij dan van eenen menschelijken vader werd geboren. Wanneer zij dan hooren, dat Hij werd ontvangen van den God van het heelal en geboren uit eene maagd, zeggen zij, dat daarom dus het Goddelijke Wezen in Hem is, en omdat dit Oneindig en het Leven zelf is, daarom was Hij niet een mensch zooals andere menschen. Daarna worden zij door engelen onderricht, dat Hij op het gezicht mensch was zooals anderen; maar dat Zijn Goddelijk Wezen, dat in Zich zelf Oneindig is en het Leven zelf, toen Hij in de wereld was, de eindige natuur uit de moeder en het Leven dier natuur en dus Zijn Menschelijke, dat in de wereld ontvangen en geboren was, heeft Goddelijk gemaakt. Dit wordt door de Afrikanen, omdat zij meer dan anderen innerlijk geestelijk denken, verstaan en aangenomen.

76. Omdat de Afrikanen van zulk een aard zijn ook in de wereld, daarom heeft er tegenwoordig bij hen eene openbaring plaats, die beginnende in het midden uitgaat naar den omtrek, maar niet tot aan de zeeën. Zij erkennen onzen Heer als de Heer van hemel en aarde en lachen om de monniken, wanneer ze die aantreffen; en over de Christenen, die van eene drievoudige Godheid spreken; en van zaligheid door louter geloof, zeggen zij, dat er niemand is met eenigen eeredienst, die niet volgens zijnen godsdienst leeft; en zoo hij dat niet doet, kan hij wel niet anders dan stompzinnig en slecht worden, omdat hij dan niets uit den hemel ontvangt. Eene boosaardige geslepenheid noemen zij ook stompzinnig, omdat daarin geen leven maar de dood is. Ik heb de vreugde der engelen over deze openbaring gehoord, waardoor voor hen eene gemeenschap geopend werd met het menschelijke rationeele vermogen, dat heden ten dage gesloten is door de verblindheid, die zich in de dingen des geloofs heeft verspreid. Mij is uit den hemel gezegd geworden, dat den bewoners van dat werelddeel door engelengeesten mondeling wordt voorgezegd, wat er nu is uitgegeven geworden in *De Leer van het Nieuwe Jeruzalem over den Heer, en over het Woord* en in de *Leer des Levens voor het Nieuwe Jeruzalem*.

77. Wanneer ik in de geestelijke wereld met Afrikanen sprak, verschenen zij in gestreepte kleederen van linnen, en zij zeiden tot mij, dat zulke kleederen

met hen overeenstemden, en dat hunne vrouwen gestreepte kleederen van zijde droegen. Zij vertelden mij van hunne kinderen, dat die dikwijls aan hunne opvoedsters om spijsze vragen, zeggende dat zij hongerig zijn, en wanneer hun dan voedsel wordt voorgezet, bekijken zij het en proeven er van of het hun past, en eten er weinig van. Hieruit blijkt, dat geestelijke honger, die de begeerte is om echte waarheden te weten, dit bewerkt; want dit is eene overeenstemming. Wanneer zij willen weten, in welken staat zij zijn ten opzichte van hunne genegenheid en waarneming van het ware, trekken zij hunne zwaarden uit en als die glinsteren, zoo weten zij, dat zij in echte waarheden zijn, en dit al naar gelang van den glans; dit is ook uit overeenstemming. Over het huwelijk zeggen zij, dat het hun wel is waar volgens hunne wet veroorloofd is meerdere vrouwen te nemen, maar dat zij er toch maar eene nemen, omdat de ware echtelijke liefde niet kan worden verdeeld; en indien dezelve wordt verdeeld, gaat haar wezen, dat hemelsch is, verloren; en wordt dan eene uiterlijke en daardoor wellustige liefde, die in korten tijd, naarmate van de vermindering der kracht, verachtelijk wordt, en tenslotte als haar kracht verloren is, weerzin wekt. De ware echtelijke liefde, die innerlijk is, en niets ontleent aan wellust, blijft echter in eeuwigheid, en neemt toe aan kracht, en in de zelfde mate ook aan genot.

78. Over diegenen, die bij hen uit Europa aankomen, zeggen zij, dat die niet worden toegelaten; en wanneer iemand, vooral monniken, doordringen, onderzoeken zij wat die weten, en wanneer zij iets over godsdienst vertellen, noemen zij dat dwaasheden, die zelfs het gehoor kwetsen, en zetten hen dan aan het werk, opdat zij iets nuttigs doen, en als zij dat weigeren verkoopen zij hen als slaven, die zij volgens hunne wet naar welgevallen mogen kastijden; wanneer zij hen echter tot niets nuttigs bewegen kunnen, worden zij tenslotte voor een kleine prijs aan geringe lieden verkocht.

XI. Over de Joden in de geestelijke wereld.

79. Vóór het laatste oordeel verschenen de Joden aan de linkerkzijde van het Christelijke middelpunt, in eene vallei aldaar; doch daarna werden zij naar het Noorden verplaatst en werd hun niet vergund met de Christenen te handelen, dan alleen met hen, die buiten de steden dwalen. Er zijn in die streek twee groote steden, waarin de Joden na hun dood geleid worden, die vóór het oordeel Jeruzalem genoemd werden, maar na dien tijd anders worden genoemd; omdat na het laatste oordeel door “Jeruzalem” de Kerk wordt verstaan, waarin de Heer alleen wordt aangebeden. In hunne steden zijn bekeerde Joden over hen aangesteld, die hen vermanen om niet onbehoorlijk over Christus te spreken, en dezulken straffen, die dat toch doen. De straten van die steden zijn vol slijk, zoodat zij er tot de enkels toe in loopen, en de huizen vol vuil, waardoor die een stank verspreiden, dat men niet kan naderen.

80. Somwijlen verschijnt er een engel, boven hen, in gemiddelde hoogte met een staf in de hand; en geeft hen te gelooven, dat hij Mozes is; en vermaant hen, afstand te doen van hunnen waanzin, om ook hier nog den Messias te verwachten, omdat Christus de Messias is, die hen en alles regeert; en dat hij zelf weet, dat het zoo is en ook toen hij in de wereld was, iets van Christus geweten heeft. Wanneer zij dit hooren trekken zij zich terug, en de meeste van hen vergeten het, maar weinigen onthouden het. Zij, die het onthouden, worden in synagogen gezonden, die uit bekeerde Joden bestaan, en onderwezen; en zij die het onderwijs aannemen, ontvangen nieuwe kleederen inplaats van de gescheurde, die zij vroeger droegen; ook wordt hun het Woord gegeven, mooi geschreven, en eene woning in een niet vuile stad. Maar zij, die het onderwijs niet aannemen, worden in de hellen geworpen onder het groote gebied waar zij zich bevinden, en velen worden in bosschen en woestijnen gedreven, waar zij onder elkander rooverijen bedrijven.

81. Er wordt door hen in die wereld, even als in de vroegere, in velerlei dingen handel gedreven, vooral in kostelijke steenen, die zij zich door onbekende wegen, uit den hemel verschaffen, waar kostelijke steenen in groote hoeveelheid voorkomen. Dat bij de Joden de handel in edelgesteenten bestaat, is omdat zij het Woord lezen in zijne oorspronkelijke taal, en den letterlijken zin daarvan heilig houden, en omdat kostelijke steenen met den letterlijken zin overeenstemmen; over deze overeenstemming zie men: *De leer van het Nieuwe Jeruzalem over de Heilige Schrift* (n. 42-45). Zij verkoopen die

steen en aan de Heidenen, die om hen heen in de noordelijke streek wonen. Zij kunnen die ook door kunstgrepen namaken, en de verbeelding opwekken dat die echt zijn; maar zij worden daarvoor door hunne oversten streng bestraft.

82. De Joden weten minder dan anderen, dat zij in de geestelijke wereld zijn, en gelooven dat zij nog in de natuurlijke wereld zijn; en wel omdat zij geheel en al uiterlijke menschen zijn, en uit het innerlijke niets over hunnen godsdienst denken. Daarom spreken zij ook over den Messias, evenals zij dat vroeger deden, bijvoorbeeld, dat hij komen zal met David, en schitterend van diademen hen zal voorgaan, en in het land Kanaän binnenleiden, en onder weg, door het opheffen van zijn staf, de rivieren zal droogmaken, die zij moeten overtrekken; en dat de Christenen, (die zij onder elkander Heidenen noemen,) dan de slippers hunner kleederen zullen grijpen, en zullen smeeken om hen te mogen vergezellen; en dat zij de rijke menschen naar gelang van hunnen rijkdom zullen medenemen, en dat die hen ook zullen dienen. Zij willen er niet van weten dat in het Woord door “het land Kanaan” de Kerk wordt verstaan, door “Jerusalem” de Kerk wat de leer betreft, en vandaar door “Joden” allen, die tot de Kerk des Heeren behooren. Dat zulks in het Woord door “Joden” wordt verstaan, ziet men in *De Leer over de Heilige Schrift* (n. 51) Wanneer hun gevraagd wordt, of zij gelooven, dat zij dan ook in het Land van Kanaän komen zullen, zeggen zij, dat zij dan zullen nederdalen. Wanneer hun gezegd wordt, dat het land Kanaän hen niet allen bevatten kan, antwoorden zij, dat het dan zal worden vergroot. Wanneer hun gezegd wordt, dat zij niet weten waar Bethlehem is, en wie tot den stam van David behoort, antwoorden zij, dat de komende Messias dat wel weet. Wanneer hun gevraagd wordt hoe de Messias, de zoon van Jehovah, met zulke booze menschen zoude kunnen wonen, zeggen zij dat zij niet boos zijn. Wanneer hun gezegd wordt dat Mozes in zijn lied (*Deuteronomium* 32) hen beschrijft, en zegt dat zij uitermate slecht zijn, zoo antwoorden zij, dat Mozes toen zoo vertoornd was, omdat hij moest aftreden, maar wanneer men hen daarop antwoordt, dat Mozes dat geschreven heeft op bevel van Jehovah, dan zwijgen zij, en gaan heen om daarover te raadplegen. Wanneer gezegd wordt, dat zij afstammen van eene Kanaänietische vrouw, en uit de hoerij van Juda met zijne schoondochter (*Gen.* 38.) worden zij toornig en zeggen, dat het voldoende is, dat zij van Abraham afstammen. Wanneer hen gezegd wordt, dat er inwendig in het woord een geestelijke zin is, die alleen over Christus handelt, zoo antwoorden zij, dat het niet zoo is, maar dat er inwendig in het Woord niets is dan goud; en meer zulke dingen.

XII. Over de Kwakers in de Geestelijke Wereld.

83. Er zijn enthusiastische geesten, afgescheiden van alle anderen, en zoo ergelijk dom dat zij meenen de Heilige Geest te wezen. Toen het Kwakerdom ontstond, werden die geesten als het ware getrokken uit de bosschen in den omtrek waarin zij rond doolden en namen van velen Kwakers bezit en bliezen hen de overtuiging in dat de Heilige Geest in hen werkte; en omdat zij door de zintuigen een influx gewaar werden, nam dit godsdienstig gevoel hen zoo geheel en al in, dat zij meenden meer dan anderen verlicht en heilig te wezen; daarom konden zij dan ook van hun godsdienstig gevoel niet meer worden afgebracht. Zij die zich daarin bevestigden, vervallen na hun dood in een zelfde enthousiasme, en worden van de anderen afgezonderd, en weggezonden in bosschen naar huns gelijken, waar zij in de verte er uit zien als wilde zwijnen. Maar zij, die zich daarin niet hebben bevestigd, worden van de anderen afgescheiden en weggezonden naar plaatsen op woestijnen gelijkend, die in het uiterste der noordelijke streek liggen, waar grotten hunne tempels zijn.

84. Nadat de bovengenoemde enthusiastische geesten van de Kwakers verwijderd waren, hielden ook de bevingen op, welke door die geesten in hunne lichamen veroorzaakt werden, en nu voelen zij eene beweging aan de linkerzijde. Het is gebleken, dat zij van den eersten tijd of aan, hoe langer hoe slechter werden, en ten laatste op het bevel van hunnen heiligen geest, zich aan zonden overgaven, die zij aan niemand openbaarden. Ik heb met den stichter van hunne godsdienstigheid en met *Penn* gesproken, die mij zeiden dat zij aan zulke dingen geen deel hadden. Diegenen evenwel, die aan zulke dingen deel hebben, worden na hun dood in eene donkere plaats geworpen, en zitten daar in de hoeken, en zien er uit als het vuil, dat bij het uitpersen van olijven overblijft.

85. Omdat zij de beide sacramenten: den doop en het Heilig Avondmaal hebben verworpen, en toch het Woord lezen, en den Heer prediken, en het woord voeren als zij door enthousiastische geesten bezeten zijn, en zoo de heilige dingen van het woord metontheiligde waarheden vermengen, daarom wordt er in de geestelijke wereld geen gezelschap uit hen gevormd; maar nadat zij ieder afzonderlijk hebben heen en weer gedwaald, worden zij weggezonden en in de boven genoemde woestijn verzameld.

XIII. Over de Moravische Broeders in de Geestelijke Wereld.

86. Met de Moravische Broeders, die ook Hernhutters worden genoemd, heb ik veel gesproken. Zij verschenen het eerst in eene vallei niet ver van de Joden verwijderd, en nadat zij waren onderzocht en ontsluitd, werden zij naar onbewoonde plaatsen gezonden. Terwijl zij werden onderzocht, wisten zij op listige wijzen de gemoederen voor zich in te nemen, zeggende, dat zij de overblijvende van de Apostolische Kerk waren, en dat zij daarom elkander als broeders groeten, en als moeders diegenen, die hunne innerlijke verborgenheden opnemen; verder dat zij meer dan anderen het geloof onderwijzen en den Heer liefhebben omdat Hij aan het kruis geleden heeft, waarbij zij Hem het Lam noemen en Troon der genade; en meer dergelijke dingen, waardoor zij het vertrouwen opwekken, dat bij hen de eigelijke Christelijke Kerk is. Zij, die door hunne vleitaal bevangen, door hen gewonnen worden, worden door hen onderzocht of zij ook zoodanig zijn, dat hunne verborgenheden aan hen mogen geopenbaard worden; indien niet, zoo houden zij die verborgen; en indien wel zoo openbaren zij dezelve; en vermanen dan en bedreigen ook dezulken, die hunne verborgenheden over den Heer openbaar maken.

87. Omdat zij in de geestelijke wereld evenzoo handelden, en het toch werd bemerkt dat zij innerlijk niet zoo dachten, werden zij, opdat zulks zou worden blootgelegd, in den ondersten hemel ingevoerd, maar zij konden de sfeer van Christelijke naastenliefde en daaruit komend geloof van de engelen aldaar niet verdragen, en vluchtten weg. Daarna werden zij, omdat ze in de wereld geloofd hadden, dat zij alleen levend waren, en in den derden hemel zouden komen, ook in dien hemel verheven; toen zij echter daar de sfeer van liefde tot den Heer gewaar werden, werden zij door eene beklemdheid des harten aangegrepen, en begon bij hen de innerlijke smart en de stuiptrekkende bewegingen, zooals die voorkomen bij hen die in de angsten des doods verkeeren; waarom zij zich dan ook voorover naar beneden stortten. Hierdoor werd al dadelijk openbaar dat zij innerlijk geene liefdadigheid jegens den naaste, en geene liefde voor den Heer koesterden. Vervolgens werden zij gezonden naar hen, wie het ambt is opgedragen om de innerlijke gedachten te onderzoeken, en door hen werd gezegd, dat zij den Heer Bering achten, het leven der liefdadigheid zoo ver verwerpen dat zij er een afkeer van hebben,

en het Woord des Ouden Testament voor nutteloos houden, en het Woord der Evangelisten verachten, en alleen naar welgevallen uit de schriften van Paulus datgene nemen waarin iets over het geloof alleen gezegd wordt en dat dit hunne verborgenheden zijn, die zij voor de wereld verbergen.

88. Nadat gebleken was, dat zij over den Heer dachten zooals Arius deed, dat zij het Woord der *Profeten en Evangelisten* verachten, dat zij een Leven der naastenliefde haten, terwijl toch op die drie, als op zuilen, de geheele hemel rust, werden diegenen, die in de gedachten en tegelijk in het geloof van die verborgenheden hadden verkeerd als Anti-Christen veroordeeld, die de drie wezelijke punten der Christelijke Kerk verwerpen, namelijk het Goddelijke des Heeren, het Woord en de liefdadigheid, en buiten de Christelijke wereld in de woestijn geworpen, die aan het einde der noordelijke streek, dicht bij de Kwakers gelegen is.

89. Ik heb *Zinsendorf* hooren spreken, toen hij kort na zijn dood in de geestelijke wereld kwam en toegelaten werd te spreken zooals hij dat te voren in de wereld had gedaan. Hij beweerde dat hij de verborgenheden des hemels kende, en dat niemand in den hemel kwam wanneer hij niet van zijne leer was; verder dat zij, die goede dingen doen ter wille van de zaligheid, zeer zeker verdoemd worden en dat hij liever Godlochenaars in zijne gemeente opneemt dan dezulken. Dat de Heer door God den Vader als zijn Zoon werd aangenomen, omdat Hij aan het Kruis geleden heeft, en dat Hij toch een gewoon mensch was. Wanneer hem gezegd wordt dat Hij van God den Vader is ontvangen antwoordt hij, dat hij daarover dacht, zooals hij verkoos, maar niet durfde spreken zooals de Joden. Daarenboven heb ik van zijne volgelingen vele schandalen bemerkt, wanneer ik de *Evangelien* las.

90. Zij zeggen, dat zij een zeker gevoel hadden, en daardoor eene innerlijke bevestiging hunner leerstellingen; hun werd echter getoond dat hun gevoel door phantastische geesten werd opgewekt, die bij den mensch alles in zijn godsdienstig stelsel bevestigen, en dat die dieper doordringen bij dezulken, die zoo als zij, hun godsdienstig stelsel liefhebben, en veel daarover denken. Die geesten spreken ook met hen, en zij herkenden daarbij elkander.

Over het laatste Oordeel en de Verwoesting Van Babylon, waaruit blijkt dat alles wat in de Openbaringen is voorzegd nu is vervuld, naar hetgeen gehoord en gezien is	<i>f</i>	0,90
Vervolg over het Laatste Oordeel en de Geestelijke Wereld	<i>f</i>	0,40
Over het Witte Paard in de Openbaring en over het Woord	<i>f</i>	0,40

Diverse Werken.

De Natuur van den Geest en de Mensch als een geestelijk wezen, door Ds. Ch. Giles, vertaald uit Amerikaansch door D. Diephuis	<i>f</i>	0,50
Over de Hooge Beteekenis van de Theologische Werken van Em. Swedenborg en de verzoening die daarin gevonden wordt in den tegenwoordigen strijd over Babel en Bijbel, met Portret en Facsimile, door G. Barger, 150 blz	<i>f</i>	0,90
De Swedenborgianen, door G. Barger. Uitgave van Kerk en Secte der Hollandia Drukkerij Baarn	<i>f</i>	0,40
Redenen waarom Swedenborgianen geen Spiritisten zijn, naar aanleiding van "Het Spiritisme een critische Bijdrage, door hs. G. Wisse" door G. Barger	<i>f</i>	1,—
De Goddelijke Zending van Emanuel Swedenborg tot het Geluk van het Menschdom door G. Barger	<i>f</i>	0,40

Genoemde werken, alsook alle andere fin verschillende talen zijn te bekomen door het Swedenborg Genootschap voor Holland en Beigi, Adelheidstraat 202, 's-Gravenhage en het Zendingshuis der Algemeene Kerk van het Nieuwe Jeruzalem, 33 Gachardstr., Brussel

